I. évfolyam. Arad, 1886. Szeptemberhó 30. Csütörtök. 271-dik szám.

Szerkesztőség:
Főtér, Hermann-udvar I. emelet, a külső folyóson.
Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Főtér, a törvényszék melletti Neumann-háznak utczára nyiló helyiségében.
Hirdetések dijszabály szerint.
Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is
Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . 12 frt.
Fél évre . . . . . 6 frt.
Negyed évre . . . . 3 frt.
Egy hóra . . . . 1 frt.
Vidékre postán küldve:
Egész évre . . . 14 frt — kr.
Fél évre . . . . 7 frt — kr.
Negyed évre. . . 3 frt 50 kr.
Egy hóra . . . 1 frt 20 kr.
Hirdetések helyben fizetendők.

Bosznia és Bulgária.

Arad, szeptember 29.

(b. l.) Már rég nem volt jobb alkalom a mi szeretetreméltó ellenzékünk kormány-ellenes támadásainak kétértelmüségét, hogy ugy ne mondjuk, perfidiáját kézzelfoghatólag észlelhetni, mint most a keleti kérdésnél tanusitott magatartásában, az ezen ügyre nézve tett interpellatióiban és a beszámoló beszédekben.

A bolgár kérdésre nézve az ellenzéki interpellatiók és beszámoló beszédek rövid veleje a kormányunk ellenében emelt azon szemrehányás, miért nézi békésen az oroszok garázdálkodását ez országban, miért nem hat oda diplomatiai uton és ha ez nem elég, más erélyesebb eszközökkel (tehát esetleg fegyveres erővel is), hogy a bolgár fejedelemség függetlensége érintetlenül maradjon, hogy az orosz terrorizmus ott megszünjék, mert erre nézve minden eszköz megragadását a magyar állam legfőbb érdeke kivánja, mely nem türheti, hogy az orosz a Balkánfélszigeten befészkelje magát.

Nem lehet tagadni, hogy az orosznak Bulgáriában követett eljárása méltó aggodalmat kelthet minden igaz magyar hazafiban, hogy minden ebbeli érdekünk komoly veszélyeztetésnek lehet idővel kitéve.

De nem is ez az, miről szólani akarunk. Meg vagyunk győződve, hogy kormányunk nem utolsó érdekeink esetleges veszélyeztetésének felismerésében és ennek elháritására mindent meg fog tenni, mit az adott körülmények között a nemzet a kormány minden egyes tagjának hazafiságától elvárhat. Előre merjük jósolni, hogy a miniszterelnök az ezen ügyben történt felszólalásokra adandó válaszában teljesen meg fog nyugtatni minden higgadtabb, nem minden áron ellenzékeskedő embert.

Amiről szólni akarunk és a mi ellenzékünk perfidiáját kitünteti, az, hogy éppen az ellenzék az, mely már most, idő előtt, azt akarná, hogy kormányunk nyakra-főre esetlegesen puskával karddal és ágyuval oldja meg a kérdést és egy költséges, véráldozattal járó háboruba keverje a magyar nemzetet.

Mert igaz, hogy Bulgáriának az oroszok által leendő esetleges megszállása, annectálása bennünket veszélyeztethetne, mivel a keleten nekünk kell előrehaladnunk és erős lábot vetnünk. Azonban mi volt Boszniának occupatiója? Nem volt ez az első lépés arra, hogy a keleten ellensulyozhassuk az orosz túlbefolyást? Nem dolgozott ott is az orosz rubel, mint most Bulgáriában, hogy orosz részre biztositsa e tartományt, mely plane közvetlenül határaink mellett fekszik, holott Bulgáriát Románia és Szerbia választja még el tőlünk, ugy hogy az orosznak előbb e két országot kellene leigázni, mig bennünket közvetlenül veszélyeztethetne? Nem volt-e tehát Bosznia megszállása reánk nézve akkor még nagyobb életkérdés mint most — legalább egyelőre — Bulgária elfoglalása?

Nem tette tehát a kormány — szem előtt tartva az állam magasabb érdekeit és különösen azt, hogy nekünk a magunk önvédelme szempontjából a keleti tartományokban tereszkednünk kell — Boszniával akkorában egyszerüen azt, mit az ellenzék most Bulgáriával szemközt kiván tétetni és a Bulgáriára vonatkozó interpellatiók nem kivánják-e istenigazában a kormány »átkos« boszniai politikájának egyszerüen folytatását?

S mégis, mit müvelt és mit müvel még most is az ellenzék, ha Bosznia megszállása szóba jő?

Ha kormányunk annak idején, tudva és akarva, nyilt árulást követett volna el a haza ellen, akkor sem lehetett volna ellenében nagyobb szidalmakkal, sértőbb szemrehányásokkal fellépni, mint milyenekkel e miatt a mi szeretetreméltó ellenzékünk illette.

Most meg ugyanazon szemrehányások tárházával készek, azért, mivel nem akarja kormányunk, legalább addig nem, mig arra elkerülhetlenül szükség nincs, Bulgáriát ugy megszállani, mint annak idejében Boszniával tette, és nem akar szükségtelenül vért ontani. A bár alaptalan, de mindenesetre kellemetlen szemrehányások alkalmasint fogtak rajta és ovatosabbá tették kormányunkat s a Bosznia miatt zsebredugott szemrehányások folytán nem sietteti annyira a dolgot, hanem tizszer is meggondolja, mig egy idegen országba küld magyar katonát és mig az ezzel járó ujabb anyagi teherrel sujtja a népet, s ime most az ellenzék azt, a mit Boszniánál szemére vetett, mert tette, Bulgáriánál szemére veti, mert nem teszi!

Az ilyen nemcsak a molnár és szamarának históriáját juttatja az ember eszébe, de nyiltan demonstrálja, hogy ellenzékünknek nincsen komoly politikája, hogy minden egyes kérdést pártszempontból birál, pártczélokra kiván felhasználni; hogy kész ma ugyanannak mulasztásáért szemrehányást tenni a kormánynak, minek véghezviteleért tegnap a leghevesebben megtámadta, csakhogy a kedélyeket folytonos izgalomban tartsa és elhitesse a kevésbé gondolkodó tömeggel, miszerint az országot minden bajtól védő hazafiságnak tiszta forrása egyedül az ő soraiban fakad, mig az a szabadelvü párt és kormánya kész pactálni, transigálni, szemet hunyni a hazát veszélyeztető tények előtt, csakhogy kormányon is többségben maradjon. Pedig a dolog tulajdonképen ugy áll inkább, hogy a hazafiság az ellenzékieknél alkalmas czégér, népszerüség elnyerésére és tettei ahoz képest idomulnak is, mig ellenkezőleg, a szabadelvü párt és kormánya, ha az »oh nép!« tapsait nem is szerencsés elnyerni, egyedül azt tekinti, vajjon mi szolgál az államnak üdvére?

A bolgárkérdésben sem megy vakon bele a hinárba az ellenzék kedvéért, hanem mérsékelt, körültekintő politikát követ különösen itt, hol — véráldozatról van szó.

A törvényhatósági hitel eszméjét Békésmegye közgyülése a napokban tárgyalta. Csaknem egy fél év óta folyt már a békésmegyei lapokban a harcz a hitelintézet mellett és ellen, mig végre a közgyülés hosszas és heves vita után elvettetett, amennyiben a névszerinti szavazásnál 63 bizottsági tag szavazott az intézet létesitése mellett és 35 ellene s igy a megkivánt absolut többség nem éretett el.

Az országgyülési szabadelvü párt kedden délután 6 órakor Vizsolyi Gusztáv elnöklete alatt tartott értekezletén a vámszerződésről szóló törvényjavaslatot tárgyalta. Láng Lajos előadó tüzetesen indokolta a törvényjavaslatot, utána szót emeltek, Horváth Gyula, Prileszky Tádé, Hegedüs Sándor, Tisza Kálmán miniszterelnök és Széchenyi Pál gr. kereskedelmi miniszter. A törvényjavaslat végül általánosságban és részleteiben elfogadtatván, az értekezlet véget ért

Szerb püspöki zsinat. A szerb püspöki zsinat, mely folyó hó 30-kára hivatott össze, mint az „O. É" irja, a zsinatra külön kinevezést nyert Cseh Ede kir. biztos betegsége miatt október 14-kére elhalasztatott. Ennek folytán valószinüleg az egyházi congressus összehivása is elhalasztatik.

A glogováczi róm. kath templom alapkövének letétele.*)

(Saját tudósitónktól.)

A közérdeklődés figyelme irányául a Glogováczon 1767. évben a kir. kamara által az orodi prépostság ősi templomának romjai közelében annak anyagai felhasználásával épitett, és most lebontás alá került templom felé, várva ama mükincsek napvilágra hozatalát, amelyek a régész és történetiró előtt — mint az elpusztitott prépostságra némi tekintetben világot vető emlékek — nem érdektelenek.

Habár a lebontás — hogy az uj s tágas templom annak helyén mielőbb felépittessék — nagy erővel halad előre, ugy annyira, hogy a régi templom egyik oldala már alapjában is lebontatott, eddig még oly leletre, ami bármi csekély mérvben birna érdekkel, még nem akadt vállalkozó; hátra van még a templom baloldalának ama része, ahol a hajó a szentélylyel forr össze; talán itt lesz az alapkő, s azzal együtt az érdekes ónlemez s tán egyébb tárgy. Éber figyelem kiséri a felbontást s alig hihető, hogy az oknyomozó történész részére érdekes tárgy figyelmen kivül maradjon, annál is inkább, mert dr. Márki Sándor tollából eredt s e lap hasábjain megjelent figyelmeztető közlemény az illetékes körök figyelmét is felkölti.

Az uj teplom alapkövének letételi ünnepélyéről kivánok irni. E hó 26-ra volt az kitüzve. Borongós napok előzték meg a kitüzött napot, derüre alig volt kilátás, és ime a nagy nap gyönyörü verőfénynyel virradt fel. — A természet is sietett ünnepies köntöst ölteni.

Már kora reggel erőteljes durranás jelezte a nagy esemény bekövetkezését; a vallásos érzelmektől áthatott népek kicsinye, nagyja, fiatalja s örege, ünnepi köntösbe öltözötten sietett a plebánia-lak közelében levő szent János kápolnájához; ez volt a gyülekezési hely, ide vonult fel az egyszerü diszőrség, itt jelent meg az elöljáróság, a kepviselő testület, és a templom-épitési bizottság; itt foglalt helyet a zenekar és a gyermekénekk ar.

E kápolna nyitott lévén, a felállitott oltárnál mondá el főtiszt. Frank János a nagymisét, a melyen a templom épitésére, és a templomra Isten áldásáért könyörgött. Ugy 9 óra felé érkeztek meg a kincstári uradalom képviselői, a szolgabiróság küldöttje s az épitesi vállalkozók. A szentmise kezdetét vette. Megcsendült a zene andalitó hangja, s megzendült a gyermekek ajakán: „Áldozattal járul hozzád oh nagy Isten hiv néped", megható volt e jelenet, és lélekemelő volt az áhitattól átszellemült arczoknak látása.

A mise alatt diszlövéseket adott a diszőrség, mire a távolban felállitott mozsarak taszitó dörrenése felelgetett.

A mise bevégzése után a 2000-re tehető nép szeretett lelkészének intő szavára a legszebb rendben vonult az alapjaiból nagyrészben kiemelkedő uj templomhoz; itt a lelkész a főoltár helyét jelölő kereszt előtt megállott, imát rebegett s a beszentelést teljesité. Azután visszatért a templomtorony azon részéhez, ahol az alapkő letétetni fog. A roppant számban megjelent nép földhányásból, téglarakásból emelt halmokat elfoglalva, a legpéldásabb nyugalommal és renddel várta a történendőket. Rövid fohász után főtiszt. Frank János plebános a nagyméretü zárókőre lépett és hivőihez német nyelven, keresetlen egyszerüséggel, de gyujtó eredménynyel beszédet intézett. Abból indult ki, „ha az Ur nem épiti a házat, hiába épitik azt a gyarló emberek", felölelte a rég történt eseményeknek az orodi prépostságra vonatkozó ismert részét, a lebontott templom keletkezését és a jelenlegi uj templom épitését megelőző tények lefolyását s oda fejlődését, hogy ma már Isten dicsőségére az uj, nagy templom alapjai megvetve lévén, annak felépitése befejeztetik, s ott a hivek az Isten imádásán kivül hazánk, e drága magyar hazánknak boldogitásáért is könyörögnek.

Ezután Gyürky Gábor kincstári ispán lépett az emelvényül szolgáló kőre, midőn magyar nyelven elmondá, hogy ez uj templom nem a rabszolgaság verejtékével, hanem a függetlenség tudatában, az adakozás nemes erényével s versenyével épült; erősen meg van győződve, hogy az annak falai közé járó nép ott hazaszeretetet, apostoli királya iránti hüséget fog a valláserkölcsön kivül tanulni. Mire felolvasta az alapkőbe elhelyezett magyar nyelvü emlékirat szószerinti másolatát. Ezen emlékirat a magyar nyelvben kevésbé jártas és járatlan nép előtt anyanyelvén a lelkész által megmagyaráztatott.

Tartalmazza ez irat az egyházi s világi elöljárókon (apost. király, alkotmányos minisztérium, pápa, primás, püspök stb.) kivül az épités költségét, melyszerént a templom 42787 frtba kerül; fedezeti alap: a templom 15.000 frt alapja, Bonnáz Sándor püspök 5000 frt adománya, a régi templom 4800 frt értéke, a hivek 12.000 frtot haladó önkéntes adománya és még az adóforint után kivetendő 5—6000 frt. Felemliti még a lelkész azt, hogy a vallásos lakosság különbség nélkül adakozott az épitési tőke megteremtéséhez. Vormittag nevü egyén 2000 frtot, s Gref 1000 frtot a maga, 1000 frtot a nép részéről.

Felmutatta erre az üveghengert, légmentesen elhelyezett eredeti okmány tartalmával, megáldá, megszentelé és a kettős bádog tokba — amelyben a közök száraz homokkal töltöttek ki, — helyezé el; és a könyörgések befejezése után az e czélra szolgáló nyilásba, a küldöttek segélye mellett letevé; felhangzott erre a diszlövés, a mozsarak durrogása; Wittenberger és Niedermayer tanitók vezetése alatt müködő német gyermekek s felnőttekből alakitott énekkar ajakán, édes magyar nyelvünkön: „Isten áld meg a magyart" dallama. Oly szép s ünnepélyes pillanat volt ez!! és feledhetlen lészen örökké.

A szokásos kalapács ütéseket tették Frank János lelkész a szt. háromság tiszteletére az egyház nevében, Búja Sándor a kincst. uradalom, Gyürky Gábor a kegyur nevében Vittich szolgabiró az összetartás és buzgóság nevében s még igen számosan ugy annyira, hogy kalapács-pénz czimen 9 frt gyült össze, az elhelyezett téglák pedig py-

*) Bár kissé késön kaptuk a tudósitást, adjuk e czikket egész terjedelmében, tekintettel az ügy iránt megyeszerte mutatkozó érdeklődésre. Szerk.

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája

(Szeptember 30.)

A királynéról.

Irta: **Falk Miksa.**

Ámbár az utolsó negyedfél évtized alatt többé-kevésbbé közelről ismertem legnagyobb részét azoknak, akik monarchiánk politikájában kiváló szerepet játszottak, s az ezen idő alatt előfordult történelmi események keletkezésére s fejlődésére nézve némely fontos és érdekes részleteket tudok, a melyek szélesebb körökben aligha ismeretesek, mégis mindenkor nagyon óvatos voltam a jegyezgetésben. Nem bizom a papirban, mely olyan mint a hütelen nő: midőn azt gondoljuk, hogy legjobban őrizzük, egyszerre csak azon vesszük észre magunkat, hogy eltünt és — elárult. Hiszen minden elővigyázatom daczára megtörtént, hogy 1860. márczius 3-ikán a bécsi rendőrség két lisztes zsákkal vitte el tőlem azon összes leveleket, a melyeket 1849 óta megőriztem volt és, mellesleg mondva, mai napig sem kaptam azokat vissza. Szerencsére oly nagy halmaza volt ez a magyar nyelven irt leveleknek, hogy még ha az összes bécsi rendőrségi személyzet e nyelvet birta volna is, hónapok alatt sem lettek volna képesek e leveleket elolvasni, s talán csak ezen körülménynek tulajdonitható az, hogy akkoriában a levelek iróinak egyikén sem esett semmi baj. Az egész papirhalmaz alkalmasint elolvasatlanul vándorolt valamely papirmalomba, kivéve az ép akkor tollam alatt levő két tudományos munkának kéziratát, melyet csakis úgy kaphattam vissza, hogy határozottan tudattam a rendőrséggel, miszerint az illető kiadóval szemben tetemes bánatpénz fizetésére köteleztem magamat, ha a kéziratot a megszabott idő leteltével át nem szolgáltatom és igy, ha a rendőrség vissza nem adja, neki lesz szerencséje ezt az összeget megfizetni. Azóta természetesen még jobban irtóztam a jegyezgetéstől, és kivételt csak egyetlen egy esetben tettem, tudniillik arra az időre nézve, midőn szerencsém volt naponként királyné Ő Felsége előtt megjelenhetni. Mert minel jobban ismertem meg ezen úgy szellemére, mint szivére nézve egyaránt kitünő fejedelmi asszonyt, annyival élénkebb lett bennem a kivánság, hogy valamikor az ő teljes jellemrajzát megirjam. Nem tettem azonban ezt eddig, s alkalmasint ezentul sem fogom tenni. A mindennapi folyó munka oly nagy mértékben veszi igénybe időmet és erőmet, hogy ily feladatot megoldanom, úgy a hogy én azt képzelem, többé nem lesz lehetséges. Jegyzeteimből időközben egyet-kettőt közzé tettem nehány évvel ezelőtt azon lapban, melyet szellemdus barátném, Pulszky Polyxena úrhölgy valamely jótékony czélra kiadott; azóta hozzájok nem nyúltam és csak most vettem azokat ismét elő, midőn e folyóirat tisztelt szerkesztői tudatták velem, hogy nagyon szeretnének a magyar királynéról czikket hozni, de oly irótól, a kinek szerencséje van Ő Felségét személyesen ismerni, és engem szólitottak fel ily czikk megirására. Teljesitem ebbeli kivánatukat, tiszta tudatában annak, hogy a mit nyújtok, irodalmi értékkel nem bir és ha egyátalában érdekes, az érdekességet csakis azon kitünő személyiségnek köszönheti, a kiről szó van, és a ki valóban megérdemelne, hogy hazánkban jobban ismernék, mert e haza határtalan, soha teljesen le nem róható hálával tartozik neki.

Mikép jutottam én a királyné közelébe? Ez oly kérdés, melyen annak idején igen sokan törték fejöket, a nélkül, hogy arra a feleletet megtalálni képesek lettek volna. Én magam is csak később tudtam meg, mikép történt a dolog, de nem mondhatom meg ma sem; mert én szabadon rendelkezhetem saját titkaim felett, de a másoké fölött nem. Tény az, hogy boldogult Majláth György, akkori udvari cancellár, a ki köztudomás szerint igen geniális, de határozottan conservativ államférfiú volt, egyik reggel egész felháborodással jött be egyik udvari tanácsosának szobájába: „Tudja-e Ön" — kérdé ismeretes éles hangján — „hogy az a Falk, a ki a Pesti Naplóba ir, most minden nap királyné Ő Felségéhez fog járni?" „Hallottam", válaszolt az udvari tanácsos. „És nem tudja ön" — kérdé tovább Majláth — „kinek a müve ez?" — „Ha Excellentiád nem tudja, én nem tudom", válaszolt az udvari tanácsos a legártatlanabb arczkifejezéssel; pedig — ezt ma már elárulhatom — ő volt egyike azon keveseknek, a kik csakugyan tudták. Másnap Majláth György ismét megszólitja ugyanazt az udvari tanácsost: „Most már tudom" — mondá — „hogyan történt ez a dolog! Ezt Eötvös Pepi csinálta, hogy bennünket bosszantson." Pedig „Eötvös Pepi" ebben a dologban ép oly ártatlan volt, mint Majláth Gyuri, a mint ez kétségtelenül be fog bizonyúlni, ha egyszer a boldogult bárónak hozzám irt levelei nyilvánosságra jutnak.

Külsőleg a dolog lefolyása ez volt: 1866. szeptemberben — én akkor a bécsi első takarékpénztár titkára voltam s épen visszatértem volt rendes szabadság-utamból — 1866. szeptemberben, kevéssel az osztrák-porosz háboru lefolyása után, egyik napon beállit hozzám egy csinos fiatal ember s átadja Königsegg grófné, Erzsébet császárné akkori főudvarmesternőjének látogató-jegyét azon izenettel, hogy a grófné arra kér: látogatnám meg őt másnap déltájban. Fogalmam sem volt, vajjon mit kivánhat tőlem a grófné, a kit nem ismertem, soha sem láttam, kivel soha semmi néven nevezendő összeköttetésben nem állottam. De nem sokat törtem rajta a fejemet, gondoltam magamban: „Qui vivra verra!" Másnap tiszteletemet tettem a grófnőnél, a ki engem nagyon udvariasan, de meglehetősen hidegen fogadott. Szép asszony volt, s igazán impozáns női alak. Rövid szavakban tudatta velem, hogy császárné Ő Felsége — királynéról akkor még nem volt szó — tőlem kivánna oktatást nyerni a magyar nyelvben és irodalomban. Kérdé: vajjon hajlandó vagyok-e ezt a missiót elfogadni? Erre kijelentém, hogy hála Istennek régen túl vagyok ugyan azon az időn, a mikor még órákat kellett adnom, de Ő Felsége kivánatát magamra nézve nemcsak parancsnak, hanem kitüntetésnek tekintem, s a mennyire gyönge erőm megengedi, iparkodni fogok a Felség bizalmának megfelelni. Erre a grófné utasitott, hogy a következő napon déli 1 órakor jelentsem magamat: „in der Kammer Ihrer Majestät", és ezzel az audientiának vége volt. Másnap elmentem a burgba és egy kis kérdezősködés után csakugyan megtaláltam az épületnek azt a részét, a melyben Ő Felségének „kamarája" azaz lakosztálya volt. De midőn az első terembe léptem, melyben néhány előkelő hölgy társalgott, azonnal elémbe jött egy fekete frakkos egyén, a ki, midőn nevemet megmondtam, ismét levezetett, ugyanazon a lépcsőn, melyen feljöttem volt, átment velem azon udvarra, mely az „Schaufler"-utcza felé szolgál, és fölvezetett egy másik lépcsőn a császári vár ama részébe, mely közvetlenül a nagy óra alatt fekszik. „Ő Felsége nem akarja, hogy Ön bármi czeremonia által genirozva legyen", mondá utközben az én fekete frakkosom, „azért azt parancsolta, hogy Ön mindig ezen az oldalon menjen fel hozzá, a hol kivülem senkivel sem fog találkozni". Megvallom, hogy a felséges asszonynak ezen gyöngéd gondoskodása igen kellemes hatast tett rám, még mielőtt szerencsém lett volna vele szinről-szinre találkozhatni. A második emeletre fölérve, és csakugyan a nélkül, hogy egy emberi lelket láttunk volna, az a komornyik- vagy ajtónálló-féle ember, — hivatalos czimét mai napig sem tudom, de gondolom, hogy „Leibkammerdiener" volt, különben igen müvelt modorú férfiú — a folyosóról mindjárt benyitott egy tág szalonba, mely első perczben csakugyan meglepő benyomást tett reám, mert annak közepén egy gyermekasztal állott apró székekkel és a szoba különben is tele volt játékszerekkel, melyeket részletesen megnézni is volt alkalmam, miutan a komornyik óráját kihúzva, fontos hivatalos arczczal mondá: „Még öt perczig várnunk kell, még nincsen egy óra". Aztán hozzá tette: „ez a családi szoba, a hol a felségek a gyermekekkel játszani szoktak." A sok csecse-becse közt figyelmemet lekötötte egy minitaure katonacsoport, mely porczellánból készült s az osztrák hadsereg minden fegyvernemét tüntette fel a mult századtól kezdve a legujabb korig. Ezek a tarka egyenruhák történelmileg is érdekes látványt nyujtottak. A komornyik állitása szerint e gyüjteményt Ferencz József császár és király még mint kis gyermek saját apjától kapta, és most (illetőleg 20 évvel ezelőtt), a legujabb korig kiegészitve az akkor 8 éves Rezső fiának ajándékozta. Ezalatt a fölöttünk levő nagy toronyóra egyet ütött, a komornyik kinyitotta a jobbra eső ajtót (a balra eső félig nyitva volt és a szomszéd teremben király Ő Felségét láttam iróasztala mellett dolgozni) és nevemet kiáltva, engemet bebocsátott. Az előbbinél sokkal nagyobb, egyenszög alaku terembe léptem. A burgudvarra nyiló elég hosszu baloldali fal közepetáján két ablak közt egy kis asztalka állott, s szemben egymással két szék. Az egyik előtt Ő Felsége állott, a terem tulsó végén pedig az utolsó ablak mélyedéséből Ferenczy Ida okos kis feje kandikált ki, pajkos mosoly közben szép fogait villogtatva. A felséges asszony, midőn magamat meghajtva az ajtó mellett maradtam, közelebb intett és nyájas mosolylyal halk hangon, de tiszta magyar kiejtéssel megköszönte készségemet, melylyel kivánatának teljesitésére vállalkoztam. Ezután leültünk az egymással szemben álló két székre és ugy láttam, hogy Ő Felsége most tőlem várja az első szót. Ismételtem Ő Felségének, mennyire boldognak érzem magamat, hogy bizalma felém fordult, s hogy csak attól félek, miszerint nem leszek képes az ő várakozásainak megfelelni. „Én ellenkező nézeten vagyok", mondá a királyné nevetve. E szivélyes fogadtatás által bátoritva, arra kértem Ő Felségét: legyen kegyes megmondani, hogy eddig mit tanult és mennyire haladt, hogy aztán ahhoz mérjem azt, a mire őt még oktatnom kellend. Ő Felsége most elég folyékony magyarsággal előadta, hogy a magyar grammatikát megtanulta, nem szerfelett nehéz irályu magyar könyveket is megérteni képes, de a magyar irályban szeretné magát tökéletesiteni s egyszersmind a magasabb szinvonalu magyar irodalommal akarna megismerkedni. A Felség előadásából megértettem, hogy a mit ő eddig tanult, az mind jó és hasznos volt, de egyszersmind kissé unalmas is. Föltettem magamban, hogy ezt a hibát, amennyire csak lehet, kerülni fogom, s e végre háromfélét proponáltam Ő Felségének; először, hogy én neki élőszóval és nagy vonásokban elő fogom adni Magyarország történetét, — a távolabb eső korszakokat lehetőleg röviden, az ujabbakat részletesebben;

ramis alakban embermagasságig emelkedtek fel.

A falak körülszentelésével az alapkőletételi ünnepélyesség véget ért.

Az idő eközben $11\frac{1}{2}$-ig haladt előre, ez időre érkezett meg főtiszt. Jánossy Dömjén a hazafias minorita-rend provincialisa, Szeghény tábori lelkészszel, valamivel később nagys. Végh Aurél kir. tanácsos s jószágigazgató Borosnyay Oszkár miniszt. titkár urral.

Számosan gyülekeztek össze emlitett plebános vendégszerető házánál, Isten áldása kivántatott neki ez igazi nagymü létesitéséhez; ha jól emlékezem 24-en ültünk az asztalhoz. Gazdag lakoma várt ránk. A sültnél kezdődött meg az áldomások sora. A házi gazda szivből fakadó szavakkal éltette Ő Felségét a legalkotmányosabb uralkodót, Magyarország hőn szeretett Apostoli királyát és családját, az állva végig hallgatott pohárköszöntőre viharos éljen tört ki. Eltette azután Végh Aurel kir. tanácsos s jószágigazgató urat, mint a valláserkölcsiség és közügyek fáradhatlan bajnokát, mire kir. tanácsos ur, az áldozatkész hitközséget s annak szeretetétől övezett lelkészét éltette. Főtiszt. Jánossy provincialis a betegen fekvő főispán Tabajdi Károly ő méltóságát éltette, Búja Sándor a páratlan áldozatkészségü főpapért Bonnáz Sándorért üritett poharat, tiszt. Szeghény tábori lelkész, hazánkban az első időtől kezdve, az oktatás s nevelés terén hazafiasan, áldásosan müködő minorita-rend érdemes derék tagjáért főtiszt. Jánossy provincialisért ivott.

Volt még számos felköszöntő. Kedélyes hangulat tölté be a sziveket, és e nagy nap élénk emlékével oszlott szét ugy alkonyat táján a diszes társaság.

Igy végződött Glogovácra nézve a nagy nap.

Megemlitem még, hogy az uj templom gothicus stylben igen nagy arányokban épül, hossza 50 méter, szélessége 14 méter, s magassaga 14—15 méter. A vállalkozó Ursits Lipót s fia Vilmos aradi jónevü épitész czég.

Érszodoróy.

Külföld.

A német cancellár lapja és a Tisza Kálmán válasza. A „Nordd. Allg. Ztg." ismét czikket közöl a bolgár kérdésről, melyben azt a merész állitást koczáztatja, hogy Sándor fejedelem a nép és a hadsereg hangulatára való tekintettel köteles lett volna maradni és semmiféle hatalom, még Oroszország sem nehezitette meg Sophiában maradását; a lapok azt a valótlanságot közölték, hogy a nagyhatalmak szoritották őt ki. Ennek az ellenkezője igaz; több nagyhatalom, köztük a porta is, a mig Sándor őszinteségében bizott, tüntetően vagy hallgatag támogatta őt. Mint egyetlen, a fejedelem hivei által felhozott indok Oroszországnak a fejedelem iránt táplált ellenszenve szerepel. Ez azonban már nem uj; a fejedelem öt vagy hat éven át elviselhetni vélte Oroszország haragját uj hazája érdekeinek megkárositása nélkül. A lemondás okai után nem lesz lehetséges ezt a kérdést egyonhallgatni. Ha nem a sajtó utján, ugy az osztrák és magyar parlament és a német birodalmi gyülés tárgyalásai utján meg fog rá adatni a válasz. Ezt a czikket annak bázisául tekintik, a mit Tisza a hozzá intezett interpellatiókra válaszolni fog. Az is meglehetősen bizonyosnak látszik már most, hogy Bismarck herczeg az itt megkezdett themát a birodalmi gyülésben folytatni szándékozik. A félhivatalos fejtegetéseknek czélját annak bebizonyitása képezi, hogy a bolgár eseményeknek spontán befolyásolatlan lefolyása Ausztria-Magyarország tudtán kivül való előzetes német-orosz megállapodást kizár és hogy a mostani helyzet egyetlen hatalmat sem akadályozhat abban, hogy Német- és Oroszországgal egyetemben a nehézségek megoldását keresse.

Legujabb posta.

— **A bolgár regensség válasza és Ausztria-Magyarország**. Sophiában azt hiszik, hogy a bolgár regensség a Kaulbarsnak adandó választ halasztani fogja mindaddig, mig meg nem tudja, biztosan számithat-e arra, hogy Ausztria-Magyarország nem engedi meg az oroszoccupatiót.

A „Nationalzeitung" budapesti jelentése, szemben a „Tageblatt" hirével, azt állitja, hogy Kálnoky állása szilárdabb, mint valaha.

A „Köln. Zeitung" szemtelen hangu czikket közöl Ausztria-Magyarország ellen. Németország — ugymond — kétszer is meg fogja fontolni, vajjon az ifju erőtől duzzadó német birodalmat még szorosabban összekapcsolja-e mint eddig, Ausztria-Magyarország sorsával.

— **Zankow és a bolgárok.** A „Matin" egy tudósitója Zankowval folytatott hosszabb társalgást. Ő kijelenté, hogy bár nem orosz, mégis arról van meggyőződve, hogy Bulgáriának az orosz hatalmi körben kell maradnia. Az a bolgár politika, mely Anglia vagy Ausztria által inspiráltatja magát, valóságos absurdum. Zankow állitása szerint, mit sem tudott a csinyről s Gruewet alig ismerte. Ez csak a fejedelem távozása után értesité őt, hogy a kormány tagja lett. Daczára Sándor távozásának, az elkeseredés Zankow ellen oly nagy, hogy ha Oroszország igénybe akarná venni szolgálatait, okvetlen forradalom ütne ki.

TÁVIRAT.

— **A cholera Budapesten.** —

Budapest, szept. 29. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) A legutóbbi 24 óra alatt **28** cholera-betegedés és **7 cholera-haláleset** fordult elő. Az apadás tehát szembeszökő.

Előfizetési felhivás

az

„ARADI KÖZLÖNY"

politikai napi lap

(megjelen vasárnap és ünnep utáni napon is)

1886. évi utolsó (okt.—decz.) negyedére:

helyben, házhoz hordva. . . . 3 frt — kr.

vidékre, postai szétküldéssel . . 3 frt 50 kr.

Az **„Aradi Közlöny"** előfizetői a **„Gombostű"** cz. szépirodalmi havi közlönyt dij mentesen kapják.

Hirdetések jutányos, kereskedelmi hirdetések fölötte olcsó áron vétetnek fel.

Az „Aradi Közlöny"

kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Szeptember 30. Csütörtök. — Róm. cath. napt. Jeromos. — Prot. napt. Jeromos. — Görög-orosz napt. (szept. 18.) Eumen. — Nap kél 5 óra 56 perez. Nyug. 5 óra 40 perez.

Okt. 4. Csanádmegye közgyülése.

Okt. 10. A csanádmegyei gazdasági kiállitás megnyitása.

HIREK.

Arad és Vidéke.

— **„A királynéról".** Falk Miksa e nagyérdekü tárczáját, a szerző szivességéből egy időben közöljük a „Magyar Salon"-nal. Ragyogó tollal irott visszaemlékezések ezek abból az időből, midőn Falk a királynénak órákat adott a magyar irodalomból és történetből. Királynénk fenkölt szellemének ily tollal méltatása valóban megragadó olvasmányt képez. — Szivesen veszünk itt alkalmat, hogy olvasóink figyelmét, a nagy elterjedtségü „Magyar Salon" képes havi folyóiratra felhivjuk. E folyóiratunk már is páratlan sikert ért el a hasonirányu német folyóiratoknak a magyar olvasó közönség asztaláról való leszoritása által. A mi nem is okozhat különben feltünést, ha tekintetbe vesszük elsőrangu iróink azon fényes névsorát, melylyel az olvasó a „Magyar Salon"-ban találkozik. Képei egytől-egyig müvészi becsüek és igy valóban potom ár az a 60 krajczár, melyért vaskos füzetei bármely könyvkereskedésben kaphatók.

— **Október 6.** Az október 6-iki gyászünnepély aradi rendező bizottságának nevében, Lukácsy Miklós elnök, mint már előre jeleztük, — tegnap a következő táviratot intézte a budapesti egyetemi ifjuság hason ünnepélyt rendező bizottságához: „Szomjas Lajos egyetemi olvasóköri elnök urnak Budapest. Október 6-ikán szándékolt lejövetelüket a polgármesterrel és orvosokkal megbeszéltem, kik lakosságunknál a cholera végett felmerülhető aggodalmak meggátlására, csatlakoznak azon tapintatos elhatározásukhoz, hogy ez alkalommal hazafias érzelmeiknek koszoru küldése által adjanak kifejezést. Lukácsy Miklós, bizottsági elnök." — A bizottság különben még nem állapitotta meg teljes részleteiben a gyászünnepély programmját és e végett ma, vagy holnap döntő ülést tart. Az ünnepi szónoklatra vonatkozólag a bizottság hihetőleg akként fog határozni, hogy miután a tavaly az ünnepi szónoklat az aradi fiatalság képviselője részéről tartatott meg, az idén azt lehetőleg a bizottság idősebb tagjainak valamelyike tartsa meg. Előre láthatólag vagy Lukácsy Miklóst, vagy Tiszti Lajost bizza meg a bizottság a szónoklat megtartásával. — Felemlitjük még, hogy miként lapunk tegnapi számában közöltük is, a kolozsvári egyetemi ifjuság szintén küldöttségileg szándékozik magát az ünnepélyen képviseltetni s e végből az ottani egyetemi jogászsegélyző egylet elnöke Issekutz Aurél már levélben megkereste dr. Barabás Béla rendező bizottsági tagot, s bejelenti, hogy a kolozsvári egyetemi ifjuság mintegy 10 taggal fogja magát képviseltetni, s a küldöttség október 5-ikén délelőtt 11 órakor érkezik Aradra. Az aradi bizottság válaszában, midőn méltányolni fogja a kolozsvári ifjak hazafias buzgalmát, figyelmeztetni fog azon körülményre, hogy a budapesti testvér-ifjuság küldöttségének mily értelemben adatott meg a válasz; ezt a bizottság azért tudatja a kolozsváriakkal, hogy ha talán lejövetelükben a budapesti küldöttség megjelenését akarták volna támogatni, értesüljenek a közbejött változásról.

— **Gyász istenitisztelet az aradi vértanukért.** Az aradi 13 vértanu kivégzése napjának évfordulója alkalmából 1886. évi október 6-án az aradi minorita-rendü catholicus templomban délelőtt 10 órakor gyász istenitisztelet tartatik. Az aradi honvéd-egylet rendező-bizottsága.

— **Jóváhagyott szabályrendelet.** A város közönsége által alkotott ebtartási szabályrendeletet a belügyminiszter a jóváhagyási záradékkal ellátta.

— **„A Kumjasszin-család."** Az „Aradi Közlöny" uj regényének „A Kumjasszin"-család"-nak közlését lapunk holnapi számában kezdjük meg. E kiváló szellemességü franczia termékre ismételten felhivjuk olvasóink figyelmét.

— **Óvintézkedések a cholera ellen.** Arad város tiszti főorvosától vettük és adjuk a következő figyelmeztetést: A fenyegető choleraveszélylyel szemben a nagy közönségnek figyelmébe a következők ajánltatnak: 1. A járványtól félni lehet, de megijedni nem kell; a félelem körültekintő óvintézkedésre sarkaljon mindenkit. 2. A járvány ott fészkeli be magát, ottan nyer terjeszkedésre kedvező talajt, hol a körültekintő óvintézkedések elhanyagoltatnak. 3. Az óvintézkedések általánosak és személyiek. Amazok alphája és omegája a tiszta talaj, tiszta légkör, tiszta s jó ivó viz: emezeké a rendes óvatos életmód. 4. Lakását, háza táját mindenki tisztán tartsa! hulladékot, szemetet, ürülék anyagokat azok körében ne türjön; lakása minden részét alaposan szellőztesse. Vizet csak az élvezetre jónak jelelt kutból igyék, a jó viz is még biztositó eljárásnak lesz alávetendő vagy vizszürők segélyével, vagy felforralás és lehütés által. Üdvös dolog minden pohár ivóvizhez 3—4 csepp higitott sósavat kapcsolni. 5. A lakások körében levő udvari folyókák, csatornák, árnyékszékek tisztántartása, öblitése elengedhetlen napi teendője legyen minden családnak. A seprőt kimélni nem szabad. A tisztántartás folytatása a fertőtlenités, fertőtlenitésre a nyers carbolsav és vasgálicz elegye forditandó akként, hogy az elsőből 1 kiló, utóbbiból félkiló keverendő 10 liter meleg vizzel. Ezzel naponként 25 személy ürüléke alaposan fertőtlenithető. — Folyókak, pöczetartányok, szemétgyüjtő-helyek csupán vasgálicz tömörebb oldatával vagy 1 százalékos mésztejjel is sikeresen desinficiálhatók. 6. A személyes óvintézkedés elseje a test tisztántartása, mosakodás, fürdés kellő elővigyázattal, tiszta fehérnemüre s egyéb ruházatra minden gond forditandó. Mindig az időjárásnak megfelelőleg kell öltözködni. Hasmenésre hajlandó ember a hasán flanelből készült has-övet viseljen. Idegen ruhanemüek használatbavétele előtt azok származásáról kell meggyőződni, nehogy fertőzött mez kerüljön testünkre. 7. A szokott rendes életmód megtartandó, de a dorbézolással fel kell hagyni. Korán kell lefeküdni s korán felkelni. A hálóhely jól szellőzött és tágas legyen. Sokak vagy éppen zsufoltan többek együtt alvása veszthozó és kerülendő. 8. A tulságos még a jóból is ártalmas. Meleg leves, kávé vagy thea egy kis süteménynyel legyen a reggeli; leves, marhahús, főzelék s valami sült mértékletes mennyisége a délebéd; korán és szüken tálaltassék a vacsora s mindig leves legyen a bevezető. — Italul tiszta jó viz szolgáljon; kik megszokták, borral keverhetik. A kik tehetik, egy kevés vörös bor hasznukra válik. A sör mértékletesen élvezhető. Érett, jó gyümölcs kis adagban meg van engedve. A körte alma, baraczk csak hámozva élvezendő. Gyermekeknek különösen kevés gyümölcs adandó. — Hasmenésnél, vagy arra való hajlandóságnál minden gyümölcs szigoruan mellőzendő. 9. A betegek az egészségesektől elkülönitendők. A beteg kellő ápolásban részesitendő, szükségtelen vagy felesleges beteglátogatás kerülendő. 10. Figyelemmel kell lenni testünk minden változására a gyomor és a belek rendellenességei az életmód és öltözködés változtatását igénylik. Ennek alkalmazása már sok további bajnak elejét veheti. A hasmenést nem szabad könnyen venni. Ennek kezdetén csekély orvosi beavatkozás sikeres leend, később a legnagyobb apparatus is nehezen hárithatja el a veszélyt. Kuruzslástól óvakodni kell; észszerü segély után kell nézni. Dr. Darányi János m. p. Aradváros főorvosa.

— **Az állandó felülvizsgáló bizottság** október 8-án ülést tart.

— **Országos vásár áttétele.** Petrich községnek a belügyminiszter megengedte, hogy az eddig évente október 14-én megtartatni szokott országos vásárja ezentul mindig január 2-án tartathassék meg.

— **Pályázat körorvosi állásra.** A déznai körorvos Stöckl Adolf állásáról lemondván, helyére pályázat van kitüzve október 21-ikére.

— **A véget ért honvédgyakorlat.** Az aradi honvédek tegnap érkeztek vissza városunkba a mintegy 6 hétig tartó gyakorlatról. Megviselte őket ugyan a gyakorlat, de azért jó hangulatban vannak, hogy háztüzhelyeikhez térhetnek ismét vissza.

— **Betörési kisérlet a szerb templomba.** A tegnap éjjeli órákban egy eddig ismeretlen tettes betörési szándékkal bemászott a szerb templomot körülvevő keritésen s a templom ajtajához közeledve, ott azt feszegetni kezdé. Az ajtó azonban erősen van készitve, s igy ellentállt az erőszaknak, minekkövetkeztében a betörő eredménytelenül távozott. A tettest erélyesen nyomozzák.

— **Én vagyok a cholera!** Evvel a dicsekvéssel kurjantgatott tegnap az uteczákon végig egy pálinkaivástól elzüllött egyéniség, mig egy rendőr be nem vezette, mondván: „nem jó az ördögöt a falra festeni!" Bizony be kell vallanunk, városunkban sok ilyen „cholera nostras" lézeng, kinek az emberi ábrázatból kivetkőzött alakja ijesztőbb, mint maga az ázsiai cholera.

— **Nem kellene megengedni.** Tegnap ismét egy oly jelenetnek voltunk szemtanui, mit sem a köztisztaság, sem jóizlés szempontjából nem kellene megengedni. Ugyanis a Fábián- és Révai-uteczákon keresztül egy cseléd s egy fiu czipelt magával egy libát s két tyukot azonmód véresen, ahogy a metszőtől elhozták. Eltekintve attól, hogy a leölt állatok csepegő vérének látása undoritó benyomást okoz, még azzal a kellemetlenséggel is jár, hogy a járo-kelők ruháját a lecsepegtetett vérrel könnyen bemocskolják.

---

másodszor, el fogom neki hozni, amennyiben azok az ő kis könyvtárában meg nem volnának, a legujabb kori magyar iróknak kitünő müveit, ezeket együtt el fogjuk olvasni s én, amennyire szükséges, magyarázatokkal fogok szolgálni; végre pedig megigértem, hogy valami érdekes munkát keresek ki, a melyet ő „otthon" lefordithat, ugy, hogy én mindig a legközelebbi órában fordiását revideálhassam és arra nézve netaláni észrevételeimet megtehessem. Ő Felsége nagy örömmel fogadta ejavaslatomat és azonnal hozzá is láttunk a munkához. Ami a forditásokat illeti, épen akkor jelent meg, Arneth által kiadva, II. József császár és Katalin orosz czárné levelezése. A levelek franczia nyelven vannak irva, s Ő Felsége kettős készséggel vállalkozott e levelek forditására, minthogy ez uton egyszersmind a franczia nyelvben is gyakorolhatta magát, a levelek pedig tartalmuknál fogva is különösen érdekelték Ő Felségét. Mondhatom, hogy nálánál szorgalmasabb tanitványt képzelni sem lehet. Forditásait kékszinüen vonalozott papirból álló füzetekbe irta, oly correcte és a mellett oly csinosan és tisztán, hogy ezért bármely iskolában első eminenssé megtették volna. Még mai napig is sajnálom, hogy nem kértem el Ő Felségétől e füzetek egyikét, a mely örök emlékét képezte volna ezen fejedelmi asszony bámulatos szorgalmának, pontosságának s rendszeretetének. Csak egyszer történt kivétel. Egyik napon, az óra kezdetén, mikor Ő Felsége rendesen a forditási füzetet szokta elémbe tenni, a királyné egy nem épen tisztasága által kitünő itatóspapir-féle lapot adott át, melynek mindkét oldala irónnal volt tele irva. En bámulva néztem, hogy mi ez? mire a Felség, csodálkozásomat látva, megmagyarázta a dolgot. „Tegnap", ugymond, „egész nap mindenféle fogadtatásokkal voltam elfoglalva; estve udvari hangverseny volt, a hangverseny után pedig oly fáradtnak éreztem magamat, hogy azonnal lefeküdtem: de akkor eszembe jutott, hogy még nem készitettem el feladatomat. Elővettem tehát az éji asztalomon fekvő kalendáriumot és a fiókból egy plajbászt, kitéptem egy üres papirlapot a kalendáriumból és az abban foglalt mesés históriáknak egyikét leforditottam, hogy Ön, ha már kötelességemet pontosan nem teljesithettem is legalább jó akaratomat lássa"... E tényben s ezekben a szavakban oly egyszerü, de szivhez szóló szeretetreméltóság rejlik, hogy annak hatását a gyöngéd érzelmü olvasóra csak csökkenteném, ha azt bármiféle magyarázattal kisérném.

E tanórák alig folytak egy-két hétig és a szoros értelemben vett oktatási jelleg mindinkább háttérbe lépett, annak helyét pedig egy rendkivül kellemes és — amennyire ily körülmények között e szót használni lehet — fesztelen társalgás pótolta. Hü maradtam ama föltevésemhez, hogy koronás tanitványomat ne untassam. Soha egy perczig sem feledkeztem meg ugyan arról, hogy ki az, a kivel szemben ülök, de az ez által kiszabott korlátokon belől, valahányszor valami ártatlan élcz vagy tréfa tolult nyelvemre, én bizony azt vissza nem fojtottam, és nagy megelégedésemre láttam, hogy Ő Felsége az ily ötleteken igen jóizüen nevetni képes. Kezdtünk beszélni a napi eseményekről, azután ugy lassacskán átmentünk a politikára átalában, s ismét egy pár lépéssel óvatosan előbbre haladva, ott voltunk a magyarországi ügyeknél. Itt csak annyit mondhatok, hogy még nem találkoztam nővel, a ki hazánk iránt oly bensö szeretettel viseltetett volna, mint Ő Felsége, s ki annak érdekében annyit tett volna, — hanem persze, hogy tehetett is, mert hiszen császárné és királyné volt, a ki ily érzelmekkel viseltetett irányunkban.

Nem tagadom, hogy e tekintetben egynémely hazánkfia tulbuzgósága sokszor nem épen kellemes helyzetbe hozott. A sok eset közül csak egyet említek. 1867. tavaszán, mikor a koronázás ideje közelgett, egynémely különben igen tekintélyes pesti müvész és mükedvelő (a levél még meg van és az illetők neveivel is szolgálhatnék) levelet intézett hozzám, melyben nem épen diplomaticus hangon szóltak bizonyos, nem tudom valósággal létezett vagy talán csak képzelt intriguákról, melyek arra lettek volna irányozva, hogy a koronázás ajkalmával Liszt koronázási miséje elő ne adassék; azután magyarázták ők nekem, hogy ilyen-amolyan befolyásom volna a királynénál és fölszólitottak, hogy e befolyást a Liszt-féle mise előadásának érdekében érvényesitsem. Elvittem magammal e levelet Ő Felségéhez és nem tudom már hogy miféle tekervényes utakon, de elvégre is ugy forditottam a beszédet, hogy a levél tárgyát szóba lehetett hoznom. Elmondtam, hogy a magyar ember soha sem tud kibontakozni az illusiókból, hogy abból a kényből, mert Ő Felsége tőlem oktatást venni kegyeskedik, mindenféle dolgok keresztülvitelére képesnek hisznek, egyebek közt arra is, hogy én Ő Felségét rábirhatnám, miszerint Liszt miséjének előadása mellett érdeklődjék és a mellét szót emeljen. Ő Felsége mosolyogva hallgatta végig előadásomat — meg vagyok győződve, hogy keresztül látott a szitán, — mert végre azt kérdé: „Hogyan szól az a levél?" „Felséged engedelmével felolvasom." A királyné végig hallgatta a levelet és nem szólt semmit. Ezzel a dolog látszólag véget ért, és én többé nem is törödtem vele, vajjon előadják-e majd azt a misét vagy sem? Körülbelől egy hét mulva kezembe veszem az akkor Pesten megjelent, bold. Frankenburg Adolf barátom által szerkesztett „1848" czimü napilapot és abban egy hosszu dicséretet találok, hogy én milyen derék hazafi vagyok, mennyit teszek a hazai müvészet érdekében, mert ime az én befolyásomnak sikerült kivinni azt, hogy minden udvari ármány daczára Liszt koronázási miséje elő fog adatni. A kinek fogalma van ama kényes állásról, melyet Ő Felségénél elfoglaltam, arról a sok nyilt és titkos ellenségről, a ki az én akkori szereplésemet nagyon rossz szemmel nézte és csak leste az alkalmat, hogy magyarán szólva, nyakamat szegje, az el fogja hinni, ha azt mondom, hogy ama hirlapi ujdonság elolvasásakor ugy éreztem magamat mintha a guta megütött volna. Azonnal leültem s irtam egy rövid nyilatkozatot, melyet a nevezett hirlap szerkesztőségének beküldtem, s melyben egyszerüen kijelentettem, hogy Ő Felsége kegyes tőlem oktatást venni a magyar nyelvben és irodalomban, de hogy ezen kivül nekem semmiféle más szerepem nincs, hogy én az ezen körön túl fekvő dologba nem avatkozom, igy tehát a szóban álló ügyről sem tudok semmit, annak érdekében nem tettem semmit, nem is tehetek, és ha a koronázási mise csakugyan előadatik, a miről nincs tudomásom és a mivel nem is törödöm, ebben nekem semmi legkisebbb részem sincs. Delben azután a nyilatkozat másolatát az illető hirlappal együtt elvittem Ő Felségének s felolvastam neki, hozzátevén, — a mi egyébiránt a valóságnak megfelelt — hogy én e tapintatlanság tekintetében teljesen ártatlan vagyok. „Helyesen cselekedett" mondá Ő Felsége s ezzel a dolognak vége volt.

Az oktatásra visszatérve, meg kell emlitenem, hogy az ujabb-kori irók közt nevezetesen báró Eötvös József volt az, kinek müvei iránt Ő Felsége a legnagyobb rokonszenvvel viseltetett. Talán mondanom sem kell, hogy nem a philozophiai és politikai munkák, hanem a költemények voltak azok, a melyek leginkább fölkeltették Ő Felsége érdekét. E költeményeket egytől-egyig elolvastuk és nevezetesen a „Végrendelet" czimü kis vers volt az, a mely Ő Felségőt elragadtatásra birta. „Kár" — mondá Ő Felsége — „hogy testvérem, a nápolyi királyné nem tud magyarul, mert ő igen élénk érzékkel bir az ilyek iránt!" „Ha Felséged parancsolja, — mondám — „le lehetne azt forditani németre." — „Versben?" — kérdé Ő Felsége — „mert különben a költemény szépsége eltünnék." — „Talán versben is" — volt az én feleletem — „én magam is fiatal koromban sok magyar verset leforditottam németre; e forditások akkor Pesten, a „Spiegel" czimü német lapban megjelentek." — „Hát csinálja meg!" — mondá Ő Felsége. „Most mindjárt?" „Igen is most mindjárt, én nem fogom zavarni." A feladat nem volt éppen könnyü, de vonakodásról természetesen nem lehetett szó. Hozzá fogtam tehát. Ő Felsége a legnagyobb csendben, de feszült figyelemmel kisérte az én tollam mozgását. Midön egyszer felpillantottam, Ő Felsége mosolyogva jegyzé meg: „Ez engem nagyon érdekel; mindig kivánesi voltam látni, hogy miképen készülnek az ilyen dolgok." — Körülbelől egy negyed óra mulva elkészültem a munkával és felolvastam a forditást, melylyel Ő Felsége nagyon meg volt elégedve; azonnal el is vette tőlem a papirt és zsebre tette. Másnap azt mondá: „A nápolyi királyné nevében meg kell köszönöm Önnek faradságát. A vers rendkivül tetszett nővéremnek, meg is tartotta magánál a kéziratot." — Vajjon megérdemelte-e a forditás ezt a dicséretet vagy sem, azt nem tudom, mert én azt soha többé nem láttam. A királyné azon megjegyzésére, miszerint kár, hogy Eötvös oly kevés költeményt irt, azt válaszoltam: „bizony kár, hanem azért van ám még egy, a mely nincs meg ebben a kötetben." „Hát hol?" „Sehol, Felséges asszonyom, nem szabad azt kinyomatni; el van tiltva." „Micsoda? eltiltva! hát már Eötvöst is eltiltják? Ugyan mondja meg, mi van abban a költeményben?" Rég vártam erre a pillanatra és azért a „Zászlótartó" kézirata napok óta zsebemben volt. Fel is olvastam rögtön Ő Felségének rendkivüli tetszése mellett; magához vette a kéziratot, és meg is tartotta.

Midőn a felséges asszony előtt egyszer ugy nyilatkoztam, hogy élénk levelezésben állok báró Eötvös Józseffel, ő arra kért, hogy néha-néha hozzam el Eötvösnek egy-egy levelét; és én azóta, valahányszor a bárótól levelet kaptam, melyet indiscretio nélkül megmutatni lehetett, azt mindannyiszor Ő Felségével közöltem. Miután pedig erről — a mint illik — Eötvöst értesitettem volt, ő is ehhez alkalmazkodott és ezen levelek alakjában a felség előtt el lett mondva sok oly dolog, a mit más módon alig lehetett volna tudomására juttatni. E levelek egyike egyszer egy igen mulatságos epizódra adott alkalmat, melyet azért mondok el, mert ez is — bármily csekély a dolog — mutatja, mily rendkivüli gyöngédséggel viseltetett Ő Felsége — ellentétben más sokkal csekélyebb állásu urnőkkel — még azokkal szemben is, kik alatta állottak és tőle függtek. Emlitém, hogy az órák alatt a terem utolsó ablaka mellett Ferentzy Ida ült. Egy napon kapok Eötvöstől egy levelet, a melyben nagyon humoristicus hangon leirja a feletti kétségbeesését, hogy Pesten most még egy Eötvös József báró van, a ki septemvir s legujabban bárói rangra is emeltetett, és a kinek levelei most folyvást összetévesztetnek az övéivel. Már mikor e levél első sorait olvastam, észrevettem, hogy Ő Felsége nagyon nyugtalan kezd lenni; azután hamarjában az irón után kapott, egy hevenyében leszakitott papirdarabra pár szót irt s azt nekem odaadta. E papirkára a következő szavak voltak irva: „Vigyázzon, ez az Eötvös az Ida rokona." Nyilván attól tartott Ő Felsége, hogy a levélben olyasmi lehetne, a mi az ő kedves Ferentzy Idáját kellemetlenül érinthetné, és ennek akarta elejét venni. Megtudván igy Ő Felsége nyugtalanságának okát, bátran folytattam a levél felolvasását, mert tudtam, hogy abban egyetlen szó sincs, a mely akár az öreg septemvirt, akár annak bármely barátját a legtávolabbról is kellemetlenül érinthetné. De följegyeztem magamnak e tényt, mert ez oly nemes szivre, oly fenkölt kedélyre mutat, a milyennel a trónokon vajmi ritkán találkozunk.

Mikor azután tavaszfelé járt az idő, Königsegg grófné ismét magához kéretett. „A felséges udvar" — mondá a grófné — „holnap Schönbrunnba költözik s én meg lettem bizva Önt megkérdezni, vajjon akar-e mindennap oda kijöni? de hát ugy e igazam volt, midön azt mondtam Ő Felségének, hogy Önnek ideje ezt aligha fogja megengedni?" Kiéreztem a jóindulatot, mely ezen utolsó megjegyzésben nyilatkozott; de miután néha-néha nekem is kedvem telik benne az embereket bosszantani, azt feleltem rá: „Arra, a mit Ő Felsége parancsol, nekem mindig van időm." A grófnétól azonnal föl mentem — miután éppen egy óra volt — a második emeletre, Ő Felségéhez. Ennek első szava, mikor beléptem, ez volt: „Beszélt-e Önnel Königsegg grófné?" „Igen is Felség, beszélt." „Nos Ön csakugyan nem akar kijönni Schönbrunnba?" „De igenis, Felséges asszonyom, szerencsémnek fogom tartani ott is megjelenhetni." „Köszönöm" volt Ő Felsége egyetlen válasza.

A következő naptól kezdve, naponként fél egykor a takarékpénztár előtt megjelent egy udvari kocsi, a mely engem kivitt a fel-

Ha már az illetők nem gondolnak e rendellenességgel, ne türje a rendőrség, s szoritsa őket arra, hogy az állatokat kosarakban vitessék.

— **Nemes cselekedet.** Tegnap egy kis leány, bizonyos Nagy Juliska a boltba ment, hogy anyja meghagyásához képest bevásároljon egyet-mást. A kis leány azonban vagy elbámészkodott, vagy kicsusztatta kezéből a pénzt, egy forintot. Na lett erre keresés, azután meg sirás. De mindhiába, a pénzt nem találta meg. Már hazafelé készült a legnagyobb szorongatások közepette; tudta, hogy otthon kijut a jóból, midőn egy arra menő ur (F. M.) megszánta a kis leányt s adott neki egy forintot. A kis leányka hálásan emelte szemeit reá s könyekkel szemeiben mondá: „Istenem, de kikaptam volna, ha a bácsi nem szán meg!“ S a kapott pénzt görcsösen szoritá a markába s futott örömmel tova.

— **Tüzesetek.** Gróf Königsegg Fidel birtokosnak parasznyai pusztáján levő 2500 forint értékü szénakazla e hó 19-én este ismeretlen okból kigyult s teljesen leégett. — E hó 21-én pedig Márton Károly szent-annai lakosnak 6 méter hosszu kocsiszine égett le. Mindkettő biztositva volt. Az utóbbinál a vizsgálat folyamán kiderült, hogy a tüz a szomszédos Kis János gondatlanságából származott, ki az udvarán burgonya főzés szándékából tüzet rakott, s onnan a sziporka a szél által vitetett a szomszédba.

— **Egy gázlámpát kérnek** a rövid-utcza tájékán lakók a tanácstól. Több, a rövid-utcza tájékán lakó háztulajdonostól ugyanis egy panaszos levelet vettünk, a melyben keserüen panaszkodnak azon botrányos dolgok miatt, a melyet a rövid-utczában türniök kell. E körülményt első sorban annak tulajdonitják, hogy az egész utczában nincs egy lámpasem — csak a Liget-utcza sarkán levő pislog be az utcza egy tizedrészéig — s igy a pokoli sötétség mintegy vonzza az este és éjjel arra járókat, hogy ott oly dolgokat üzhessenek, ami éppen e cholerás időben egy cseppet sem szolgál a közegészség emelésére. Kérik tehát a tanácsot, hogy állittasson fel a rövid-utczának Forray-utcza felé eső része felé egy éjjeli gázlámpát. — Ajánljuk a jogos kérelmet a tanács figyelmébe.

— **Birósági kinevezések.** Ily czim alatt lapunk tegnapi számában hozott hirünk oda módositandó, illetve pótlandó, hogy Mészáros Tivadar az aradi kir. törvényszékhez, Mikler Gusztáv pedig a lugosi kir. törvényszékhez neveztetett ki jegyzővé.

— **András bácsi és a libák.** Nagy igyekezettel és egy bogáncskóró segélyével hajtja András bácsi azt a három libát, miket valami tilos dolog elkövetésén kapott rajt. Hivatalos kötelességének pontos teljesitéséért meg is jutalmazza minden járókelő egy jóságos mosolylyal, de ő e figyelemre mitsem adva, folytatja utját, jobbra és balra is husángolva a kórót, miután a böles madarak mindenáron ki akarják játszani a rend őrének buzgóságát s minél inkább közelednek a főtérhez, annál kényelmetlenebbül is érzik magukat, egyszer csak valamit összesugnak libanyelvükön s a csel váratlanul sikerül: Gá! gá! gá! . . . hallatszik utczahosszant most már a hahotázó járókelők mulatságára s hasitják a levegőt vig és serkentő gágogással hazafelé; a kijátszott rendőr pedig még most is ott áll husángjával, bámulva és megsemmisülve.

— **Meglopatás utközben.** Muraliszka Györgyné e hó 23-án éjjel 12 óra közben fiával Aradról hazafelé menvén, utközben kocsija ernyőjét kivágták s onnan többféle ruhát elloptak. Miután a tett szinhelyéhez közel bizonyos Trimbicza Gyorgye őrizte a lovait, a gyanu reá esett s vizsgálat alá fogták.

— **Lólopás.** Szávy Gyorgye és Szávy Miklós ó-paulisi lakosoktól folyó hó 20-án ismeretlen tettesek egy darab 80 frtot érő lovat loptak el. Tettesek nyomoztatnak.

— **Megkerült lovak.** A Szabadhelyről Jóczi Lázártól ellopott két lovat a csendőrség Szenesháton, Temesmegyében az orgazdánál megtalálta. A lovak visszakerültek már tulajdonosukhoz, az orgazdát pedig a bíróságnak adták át.

Hazánk és a főváros.

— **A cholera.** Az utolsó huszonnégy óra alatt, mint táviratilag is jelentettük, 35 betegedés és 11 halálozás történt. Az utóbbiak közül 10 a régebbi betegek közül való. A járvány kitörése óta összesen megbetegedett 479, meghalt 152 ember. — Sulyos mulasztásoknak jött nyomára Lung tanácsnok. ki egy éjjeli körutja alkalmával azt tapasztalta, hogy a belvárost kiveve, a járványkórházakban és az elöljáróságoknál az éjjeli szolgálat mindenütt el van hanyagolva. Ez irányban megtörténtek a kellő intézkedések. A vidéken mindenütt javul a helyzet.

— **Tüntetés Pécsett.** Herbert János városi aljegyzőt, kinek esetét tegnapi lapunkban részletesen ismertettük, Pécs város polgársága ovatiókban részesitette. Bár fáklyásmenet rendezésére az engedélyt a hatóság nem adta meg, az ifjuság s a polgárság mégis tüntetett. Nagy embertömeg csoportosult este 8 óra tájban a főtczán össze és innen a Herbert lakása elé vonult, a hol Haksch és Várady hirlapirók hazafias hangu beszédet tartottak. Herbert válaszában, mint a katonai önkény áldozatát mutatta be magát, a bántalomért azonban a közönség rokonszenve bőven kárpótolja. A rendőrség, daczára az eltiltásnak, nem állta utját a tüntetésnek. Herbert szavait lelkes éljenzéssel fogadták. A tüntetés után a tömeg rendben szétoszlott.

— **Rövid hirek.** A király Ő Felsége a török-becsei tüzkárosultak részére 1500 frtot, a krasznyáni tüzkárosultak részére 400 frtot ajándékozott. — Tisza Kálmán miniszterelnök kiséretében Lukács államtitkár, Jekelfalussy min. tanácsos és Stesser osztálytanácsos is lerándulnak a szegedi szinház megnyitó ünnepélyére. — Gróf Bylandt-Rheidt hadügyminiszter állapota annyira javult, hogy a fővárosból Bécsbe utazhatott. — A királyi család tagjainak arczképét a kereskedelmi miniszter egy legujabb rendelete szerint többé nem szabad ipari védjegynek alkalmazni. — A képzőművészeti társulat választmánya kedden délben tisztelgett Trefort miniszternél, megköszönve azon a hazai müvészet előmozditását czélzó intézkedését, mely szerint évenként az őszi kiállitás alkalmából kiosztandó 500 francos két aranyérmet alapitott. — A szepesi püspök scsavniki várkastélyának a mult héten előkelő vendégei voltak: Klotild főhercegnő és gyermekei töltöttek ott két napot. — Torontálmegye október 18-án választja meg alispánját a főispánná kinevezett Tallián helyére. — Erdély délkeleti vidékein nagyban terjed az egyptomi szembetegség.

A nagy világ.

— **Egy magyar nő öngyilkossága külföldön.** A müncheni rendőrigazgatóság értesitette a fővárosi főkapitányságot, hogy egy ottani fürdőhelyiségben egy ismeretlen, az uri osztályhoz tartozó nő öngyilkossá lett. Kipuhatoltatott, hogy ezen nő aug. hó 1-én Münchenbe érkezvén. Dienerstrasse 11. sz. a. létező „Englischen Hof“-hoz czimzett szállodában fogadott lakást, az idegenekről vezetett nyilvántartási könyvbe „Wittwe Karácsonyi aus Ungar“ jegyezte be magát. Utlevelet nem találtak hagyatékában, jelentékeny értéket képviselő ingóságai a szállodában maradtak hátra. Az öngyilkosnő körülbelül 20—25 éves lehetett, magas, telt arczu, pisze orru, fekete haju, ép togu. Ruházata kékes fekete bársonynyal diszitett felső ruha, fekete fodros, gyöngyözött mantilla, fehér harisnya és kék gumi harisnyakötő. Találtatott továbbá egy feketén emaillirozott arany női óra, arany láncz és fülbe való, kis arany gyürü, fehér csontból készült melltü, barna bőrtopán himzéssel, fekete, vörösbélésü selyem napernyő sárga nyéllel, egy fekete szalmakalap, fekete bársony és 4 aranyozott tüvel feldiszitve, egy tekuősbéka hajtü, egy fehér zsebkendő jelzés nélkül és egy ing H. K. betüjelzéssel, különös ismertetőjele: bal alsó végtagja béna, bal czombján és a térdkalácsán egy-egy 3 cm. hosszu hegedt sebhely.

— **Rövid hirek.** Lipót bajor herczeg Radmerben időzik s Ő Felségével részt vesz a vadászatokban. — Utczai tüntetés volt hétfőn Bécsben; egy csomó asztalossegéd vonult végig vörös zászlóval, forradalmi dalokat énekelve. Persze szétugrasztották őket. — Bécsben a Budapestről érkező utasokat orvosilag megvizsgálják. — Webszter Tamás, a hirneves genre-festő és academicus, 86 éves korában Cranbrookban meghalt. — Konstantinápolyból jelentik, hogy a nagyvezir kegyvesztett lett s helyét Dsevdet pasa foglalja el. — Nagy catastrophát okozott Szentpétervár mellett egy waggon elkapcsolódása: lezuhant a töltésről s harmincegy utas sebesült meg sulyosan. — Festetich Pál grófot a „Fremdenblatt“ szerkesztőjén elkövetett insultus miatt Bécsben 150 frt pénzbirságra itélték.

CSARNOK.

Házastárs helyett feleség.

(Ugy amint volt, elbeszéli **Lali.**)

(Vége.)

Merengéseimből egy távoli lövés riasztott fel.

Urambátyám duplázott valami csavargó süldőre, amely belátva helyzete komolyságát, ugy elhordta magát, hogy urambátyám még szemével sem érte utól.

Ismét megindultam. Elmerengtem Ilonán, kit nagybátyám annyira feldicsért, s ugy szerettem volna láni, szivem sugta, hogy ő lesz családi boldogságom megalapitója.

Ábrándozásomban egy nyul zavart meg, mely alig 10 lépésre tőlem megállt s farkára ült.

— Megálj, — gondoltam magamban, — meglakolsz, amiért háborgattál.

Puskámat vigyázva leemeltem vállamról, czélzok . . . . s Durr!! . . . azaz csett! . . No ez nem sült el, próbáljuk a másikat. Csett! . . . Na ez hallatlan, teszek rá más gyutacsot, meghuzom a ravaszt . . . . . csett! . . . . .

Ez kihozott sodromból, s a puskát ugy vágtam a nyul felé, hogy az megdicsőülve nyult el.

Ez volt első lövésem, melylyel vadat ejtettem.

Örömmel tapsoltam nagybátyám után, ki már alig látszott a láthatáron. Végre beértem. Az öreg bámulva nézett rám, midőn meglátta a nyulat, melyet tarisznyámhoz kötöttem.

— Hm! hm! ez bizony furcsa dologj volt, henem igy nem vihetjük haza a nyulat, azt hinnék, hogy dögölve találtuk.

— Hát mit tegyünk vele?

— Agyon kell, hogy lőjjük. Te majd elereszted, én meg utána lövök.

Ugy is lett . . .

A nyul elereszteivén, nagybátyám kétszer is rálőtt, de csak a havt találta.

— Fogd meg öcsém! — kiált urambátyám, megrestelvén a dolgot.

— Nincs kedvem agarászni — kiálték vissza s különben a nyulnak már árnyéka is eltünt.

Restelte borzasztóan a dolgot s bár már megunta ő maga is a dicsőséget, mégsem akart hazatérni nyul nélkül.

— Már addig haza nem megyek, mig egyet nem lövök; okvetlen kell lőni.

— Kellene ám, ha volna.

Elindultunk tehát s mentünk — mendegéltünk már három óra óta, anélkül, hogy nyulat találtunk volna, mely magát tarisznyánkra akasztja.

Ezalatt sötétedni kezdett. Nagybátyám egyszerre megáll, körülnéz, nyughatatlan mozdulatai elárulták, hogy az utat eltévesztettük.

No szép kilátás, gondoltam magamban, ha itt kell hálnunk a pusztában.

— Urambátyám — kérdém — ösmerős ezen a vidéken?

— Hát hogyne volnék; — mondá öregem.

— Én ugy gondolom, hogy Szibériában vagyunk, urambátyám!

— Pokolban öcsém, nem Sziberiában; de igazán az utat eltévesztettem,

— No sebaj! olyan puskánk van, melylyel szembeszállhatunk bármely fenevaddal,— mondám öregemnek metsző gunynyal.

De az öreget nem vigasztalta meg, hogy puskáját dicsértem, ő csak keresett utat, hogy kimeneküljünk e hó-tengerből.

Mintegy félórai bolyongás után egyszerre öregem egy örömkiátást hallatott, mint Columbus, midőn Amerikát felfedezte; s kezéve egy irány felé mutatott, honnét világosság derengett.

— Megvan már! Ugy-e mondtam öcsém!

Kettőzött lépéssel mentünk tehát azon irányban, s végre valahára oda értünk.

Azonban urambátyám hiába dicsekedett, hogy ő tudta, hogy merre kell mennünk, meglepetéséről észrevettem, hogy nem számitott arra, hogy a falu az.

Már messziről hangzott a zene hangja, mely elárulá, hogy lakodalmas házhoz vagyunk közel.

Akarva nem akarva arra kellett irányoznunk lépteinket, mert már a megfagyáshoz közel állottunk.

Beléptünk a házba.

Amint észrevettek bennünket, örömrivalgva jöttek elébünk, hiszen nagybátyámat az egész falu szerette.

Végre befejezvén a vacsorát, átnéztünk a szomszédos szobába, a hol nagyban folyt a tánez.

A leányok, kik szemembe ötlöttele, meg leptek egy kissé.

Nem számitottam ilyen szép hölgyekre. Hozzá még fényes toilettem, t. i. a nagy vadász csizmák, melyben lábaim ugy pötyögtek mint a tollszár egy nagy kalamárisban.

De leküzdötem elfogultságomat. hiszen visszavonulásról már szó sem lehetett.

Nagybátyám egész diadallal czipelt, sorra m utatván be a mamáknak.

Egyszerre Ilonáék előtt voltunk, Egy tekintet, s egész lelkemen egy érzés vonult át, mely mintegy villamfolyam szaladt át idegeimen.

Én, a pesti dandy égy egy tekintettől zavarba jöttem, s akkor láttam, hogy nagybátyám hasonlata s fogalma e nőről milyen gyönge, ki szebb, mint a milyet emberi halandó képzelhet.

Tehát megláthattam a nőt, s nem csalódtam a szépségben. Lelkemre még a telekkönyvi állapotot is elfelejtettem egy pillanatra.

Nagybátyám s Ilonkának anyja társalgásba elegyedtek, mig mi egészen magunkra hagyattunk.

Nem tudtam mivel kezdjem meg a társalgást. Végre neki fogtam.

— Nagyság! — rebegtem. Mint vélekedik a politicai helyzetről?

Ilonka rám bámult. Kezdtem észrevenni, hogy idétlen kérdést pengetek.

Szerencsémre a czigány segitett ki zavaromból. Rázendült a nóta, melyen oly sokszor sirva vigad a magyar nemzet — a csárdás.

A táncz elinte lassu üteme mindinkább gyorsabbá fokozódott, s ez kiragadt elfogultságomból, vérem forrt, agyam égett, tánczoltam őrületes szenvedélylyel.

A párok lassan-lassan kimerültek s egyszerre azon vettük magunkat észre, hogy mi járjuk egyedül.

Egy pillanatra elhalt a zene hangja is, de csak azért, hogy még őrületesebb ütemekben folytatódjék.

A német nép fülbemászó keringőjét kezdte rá azután a czigány, s mi tánczoltunk lelkünk, testünk kimerültéig.

A bájos leányka vállamra hajtá fejét. Talán irtózott azon szenvedélytől, mely szemeimben égett.

Mindenki megállt; s lélegzetvétel nélkül leste mozdulatainkat. A néma csöndben csak a keringő ábrándos hangjai s egy-egy halk, önkénytelen ellebbenő megjegyzés, „de szép pár válnék belőlük“ volt hallható. Mi pedig repültünk, egy ismeretlen érzés által ragadtatva.

Nagybátyám s ideálom anyja gyönyörködve néztek bennünket, ők nem is sejtették, hogy egy kölcsönös érzelem rabjai vagyunk e pillanatban, mely oly édesen-fájó.

De hát mit is tudnak az öregek a szerelemről! Kifizetett számla az rájuk nézve; mig nálam csak most nyujtotta be azt a szív, türelmetlen hitelezőként sürgetve a saldirozást, mint lejárt zálogczéduláim a prolongálás napján.

A táncz végre megszünt; a „Pesti müvelt társalgó“ szabályai szerint Ilonkát a mamához vezettem, s látván a mama parádésan mosolygó arczát, bátorságot vettem magamnak s letelepedtem az angyal mellé.

Nagybátyám elhalmozott dicséretével a tánczolásban való jártasságomért, de ha tudta volna, hogy mennyit szenvedtem a „léghuzamtól“, melyet lábaim éreztek a bőszáru csizmákban.

De mindezt kárpótolta azon tudat, hogy Ilonkával egy léget szivhatok.

A társalgás ezután mindinkább élénkebb lett. Beszéltünk a családi életről, az állami lótenyésztésről, a mesterséges szódavizgyártásról, s több eféle érdekes és szivemelő tárgyakról.

Végre hozzá fogtunk a készülődéshez.

Én voltam a legboldogabb halandó. Ilonkával én mentem elől, s hátunk megett nagybátyám koczogott leendő anyósommal.

Csikorgós hideg idő volt kint. De fázhattam-e én? kinek szive sparhertjában most fogott tüzet a szerelem. De Ilonkámat mégis féltettem a meghüléstől s egész nagylelküen fölajánltam részére csizmáimat, mely ajánlatomat mosolyogva utasitá vissza.

Végre hazaértünk. Milyen nehezemre esett az elválás, s csak az vigasztalt, hogy a mama meghitt bennünket, hogy látogassuk meg aztán mihamarabb.

Rózsaszinü lett előttem az egész világ. Most sem tudom, hogy értünk haza öregemmel.

Otthon aztán eldicsekedtük kalandunkat, s Bábi neni keresztet vetve hallgatta a csodát, mely rajtunk megesett a nyullal.

Éjfélre járt már az idő, midőn lefeküdtünk, de akár le se feküdtem volna, szemeim ugy sem hunyhattam le, kerülte azt az álom, mint annak idején én a hitelezőimet.

Igy töltöttem el éjjeleimet rendszerint és hogy az unalmat elüzzem, hozzáfogtam a verseléshez. Minden szerelmes ember költő s

---

séges család nyári lakhelyére. Apró malitiákban alárendeltek részéről most sem volt hiány. Ha meleg volt, olyan zárt kocsit küldtek, a melyben az ember majdnem megfuladt; ha az eső szakadt, nyitott kocsival tiszteltek meg, a melyben olykor-olykor bőrig átáztam. De hát én ezt föl sem vettem. Schönbrunnban, ha az ember a főépületen belép, jobbra van egy hosszu folyosó. E folyosó baloldalának utolsó ajtaja volt az, a melyen én mindig beléptem egy gyönyörü földszinti terembe, melynek másik ajtaja a kert felé nyilt és a mely — mint hallottam — valaha Mária Teréziának kedvenez szobája volt. Itt ült Ő Felsége, mellette pedig a padlón két óriási kutya nyujtózott, melyek akkoriban Ő Felségének sétáiban hű kiséröi voltak. Folytatva lettek itt a városban megkezdett órák, csakhogy az egy órából néha-néha kettő, sőt három is lett. Az oktatás tudniillik addig tartott, mig az ezen földszinti teremből fölfelé vezető csigalépcsőnek felső végéről az „Elise!“ szó hallatszott. „A császár haza jött“, mondá ilyenkor Ő Felsége, s akkor az órának vagy az óráknak vége volt. Nem is mertem volna előbb fölkelni, mert még a városban, az első óra alkalmával megtörtént velem, hogy mikor a fölöttünk levő nagy óra kettőt ütött, én fölkeltem és eltávoztam; hanem másnap meg is leczkézett ezért Ferentzy Ida, ki az udvar szokásait jobban ismervén, arra oktatott, hogy addig nem szabad fölkelnem, mig Ő Felsége el nem bocsát. Megjegyeztem ezt magamnak és nem is vétettem többé az etiquette e szabálya ellen.

Ha a jó tanitvány egyik ismertető jele a tudvágy, akkor Ő Felsége az ilyen jó tanitvány eszményе volt. Az ő agyveleje folyvást erősen dolgozott, s ő mélyen gondolkozott, nem holmi frivolitások, hanem a tudományos és az élet legkomolyabb problemái körül. Fogas kérdéseivel nem egyszer zavarba ejtett, melyből aztán ugy a hogy, de sokszor csakis nagy ügygyel bajjal tudtam kibontakozni. Igy például egyszer — nem tudom már miféle könyvben — ezt a frázist olvastuk: „A pokol minden hatalmassága összeesküdött ellenem.“ Ő Felsége megáll, mereven a szemembe néz és azt kérdi: „Hisz-e Ön a pokolban?“ Ha a nyájas olvasó egy kissé gondolkozik, át fogja látni, hogy azon a helyen ezen kérdésre felelni nem volt könnyü dolog; de ugyhiszem elég szerencsésen találtam fel magamat, a mennyiben ezt válaszolám: „Felséges Asszonyom, én e felett még soha sem gondolkoztam. En egész életemet ugy rendeztem be, hogy tudva és akarva soha roszszat nem cselekszem, és most ugy combinálok, hogy: ha nincs pokol, akkor ugy sem jut oda senki; ha pedig van, legalább én nem fogok oda jutni.“ Ő Felsége nevetett és folytatta az olvasást.

Más alkalommal az imádkozás kerülvén szóba, azt jegyzé meg Ő Felsége, hogy ő ugyan sokat jár a templomba, de gyakran mégis azt kérdi magától, hogy nem kellene-e még többször oda mennie; szeretné tudni, mi az én véleményem? „Az imádkozás“ — válaszolám — „nem olyan mint az orvosság, a melyre nézve az orvos praescribálja, hogy milyen időközökben hány kanállal kelljen bevenni. Ha imádkozunk, ez nem azért történik, mert ezzel az Ur Istennek teszünk szivessége t, a ki amugy is tudja hányadán van velünk. Imádkozzunk annyiszor, a hányszor szivünk szükségét érzi annak, hogy magát a mindenható előtt feltárja, egyébként pedig viselkedjünk ugy, hogy az Isten ne csak akkor legyen velünk megelégedve, ha a templomban térdelünk, hanem mindenkor.“

Máskor valami politikai dologról beszélgettünk; egyszer csak e kijelentéssel lep meg Ő Felsége: „Én ugy hallottam, hogy a legczélszerübb kormányforma mégis csak a respublica.“ Körülnéztem, vajjon nem dőlnek-e rám a régi habsburgi császárlak falai, mert ilyet császárné és királyné szájából bizonyosan még nem hallottak. Kérdésemre, hogy kitől hallá ezt Ő Felsége, azt felelé, hogy gyermekkori tanitójától, gróf Majláth Jánostól. Ez csak fokozta csodálkozásomat, mert Majláth János, az ismeretes történetirót, mindnyájan fő-főpecsovicsnak tartottuk. Ezt nyiltan meg is mondám Ő Felségének, ki azután a szegény grófot valóban megható bensőséggel védte; s midőn annak szerencsétlen kimultáról megemlékezett, — köztudomás szerint gróf Majláth János leányával együtt a stahrenbergi tóba fullasztotta magát — könyek tündököltek a királyné szemében. De ez a fejedelmi asszony, ha valamit meg akart tudni, nem egy könnyen eresztette el az embert. A Majlathra vonatkozó excursio után visszatért a respublicára, és tudni akarta, hogy mi az én nézetem. Én tehát azt mondám: „Elméletben kétségen kivül a köztársasági a legészszerübb kormányforma, de elvont elméletek szerint a népeket kormányozni nem lehet, hanem alkalmazkodni kell az emberekhez és az adott viszonyokhoz; minden kormányrendszer tehát csak viszonylag jó vagy rossz; vannak államok, a hol a köztársasági kormány a legalkalmasabb, de ebben a mi államunkban, a hol annyi különféle népfaj lakik együtt, melyek müveltségük fokára nézve oly lényegesen eltérnak egy mástól, mégis csak a dynastia képezheti azt a kapcsot, a mely e különben szétágazó elemeket összetartja, és igy nálunk még jó sokáig a monarchia lesz egyedül alkalmas formája az államnak.“

Még egy kis epizódot akarok elbeszélni, és azután befejezem ezen csevegésemet. Széchenyi munkáiról lévén szó, azoknak legfőbbjeit elősoroltam. Mikor előadásomat befejeztem, azt mondá Ő Felsége: „De hiszen hallottam én még más munkáról is, valami Blick-ről. Miféle könyv ez?“ Olvasóink kétségen kivül emlékeznek még arra a Blick auf den anonymen Rückblick czimü sárga könyvre, mely az ötvenes évek vége felé oly nagy sensatiót keltett és melyet a nyomtatás helyéről, Londonból, egyes ivekre szétbontva, sok ezer példányban csempésztünk be az országba. Erről a könyvről mindent a világon el lehet mondani, csak azt az egyet nem, hogy az egy osztrák császárné kezébe való. Át akartam tehát sikamlani e kérdésen egy pár általános phrázissal. „Meg van-e Önnek ezen könyv?“ — kérdé a felséges asszony. „Az egész monarchia területén az szigoruan el van tiltva,“ volt az én válaszom. „Nem ezt kérdeztem“ — mondá ő — „hanem hogy meg van-e Önnek?“ Nem mertem felelni. „Látom már, hogy megvan. Hozza el nekem.“ — „De Felséges asszonyom . . .“ — „Hát Ön bizonyosan azt gondolja, hogy nekem nem szabad ilyen könyveket olvasni.“ Ezzel kivett zsebéből egy kis kulcsot, kinyitotta a mi kis asztalunktól balra álló iróasztalnak egyik fiókját és abból egy kis könyvet vett ki, melyet nekem oda nyujtott. „Ismeri-e ezt a könyvet?“ kérdé. Megnéztem a czimlapot: Der Zerfall Oesterreichs. Ez egy akkorában nagy feltünést keltett, rendkivül vad röpirat volt, mely közvetlenül az osztrák-porosz háboru után megjelenvén, példátlanul durva hangon azt fejtegette, hogy a habsburgi monarchiának további fennállása meröben lehetetlen s annak a legrövidebb idő alatt szét kell hullnia. Hogyan jutott e könyv, melyet én természetesen rég elolvastam volt, Ő Felsége kezébe, mai napig sem tudom. Rá bámultam a czimlapra és nem tudtam, mit mondjak. Zavarom még fokozódott, mikor Ő Felsége folytatta a vallatást: „Ismeri Ön e könyvnek szerzőjét?“ Hát én csakugyan tudtam, hogy ki irta ezt a rettenetes könyvet. Az valami Lang nevü fiatal ember volt, a kinek atyja évtizedek óta a császárnak szolgálatában állott — ha jól emlékezem, a laxenburgi várnak Schlosshauptmannja volt, — és ez a körülmény, mely nyilvános titkot képezett, talán még fokozta a könyvnek hatását a nagy közönségnél. Nem tudtam mit feleljek és tettem azt, a mi ilyen körülmények közt a legokosabb: hallgattam. „No látom már“ — mondá Ő Felsége — „hogy nem ismeri a szerzőt, de ha ismeri talán annak atyját, hát megnyugtathatom Önt, hogy az atyjának e miatt semmi kellemetlensége nem lesz.“ Ehhez hasonló vereséget az én diplomatiám még soha életemben nem szenvedett; nem is tudtam mást válaszolni, mint azt: „Felséges asszonyom, holnap elhozom a Blick-et.“

És most befejezem ezen apróságokat, a melyek az olvasónak sokkal kevesebb élvezetet nyujtotta', mint nekem, ki ez alkalommal ismét elmerenghettem a mult emlékein. Csak annyit akarok még mondani, hogy én, ki hónapokon át minden nap egy vagy több órát tölthettem Ő Felségének közvetlen közelében őt soha szeszélyesnek vagy kedvetlennek nem találtam, hanem mindig nyájasnak, kegyesnek és ugy szellemre, mint szivre nézve egyaránt ritka jelességü nőnek. Igen is, szomoruan, igen szomoruan találtam őt egynehány napig. Ez akkor volt, a mikor a koronaherczeg komolyan megbetegedett. Latour grófnak akkor minden negyedórában le kellett jönni, hogy Ő Felségét a kis főherczegnek hogylétéről értesitse. E napok alatt Ő Felsége csakugyan levert hangulatban volt; de következett aztán egy nap, a midőn ismét boldog mosolylyal fogadott, s mielőtt még kérdezősködhettem volna a kis főherczeg hogyléte iránt, ő maga mondá nekem örömittas hangon: „Hála Istennek, a fiam túl van minden veszélyen és az orvosok állitása szerint néhány nap mulva már fel is fog kelhetni az ágyból.“ És midőn e szavakat mondá, az anyai szeretet dicsfénye sugárzotta körül szép arczát, mely ettől a fénykörtől gyönyörübben ragyogott, mint bármely értékes gyémánt-koszorútól, mely valaha e királyné fejét ékesitette.

Közvetlenül a koronázás előtt végződtek ezek a tanórák. A felségek, a nemzet örömriadásától fogadva, jöttek Pestre, én pedig először szokott szabadságidőmet élveztem, aztán deczemberben magam is véglegesen visszatértem hazámba és annak fővárosába, mint szülővárosomba. Karácsony napján vettem Ferentzy Idától egy levelet, melynek szövege alább következik. Ha a t. olvasó ugy gyanakszik, hogy én e levelet hiuságból teszem közzé, hát távolról sem akarom azt vitatni, hogy téved. Igenis, jól estek szivemnek ezen elismerő sorok, melyeket az okos és tapintatos felolvasónő csak is koronás urnője jóváhagyásával irhatott. Csakhogy ez nem az egyedüli indok, mely engem vezetett, hanem az is, hogy szélesebb körben is gyönyörködhessenek a magyar királyné felolvasónőjének egyszerüen szép magyar stylusában s egyszersmind lássák gyöngéd, de szilárd vonásait annak a kéznek, melyet minden magyar embernek meg kellene csókolni ama sok jóért, a mit e kéz birtokosa hazánk érdekében tett. (A „Magyar Salon“ ugyanis facsimilében közli a levelet.)

És most bocsánatot kérek, hogy az olvasó türelmét oly sokáig fárasztottam. Hanem az emberi lélek olyan, hogy a jelen neki rendesen nagyon is szük. Ha az ember fiatal és még nincs multja, akkor lelke elrepül a távol jövőbe és saját képzeletének szülemenyeivel népesiti azt; ha vénül és már alig van jövője, akkor szeret visszaszállni a multba, hogy még egyszer átélje annak élvezetteljes óráit. Én — fájdalom — már ez utóbbiakhoz tartozom és ez talán némi jogot ád azon reményre, hogy az olvasó elnézéssel fogja megbirálni ez igénytelen visszaemlékezéseimet.

* * *

A czikkben emlitett levél szövege a következő:

Bécs, 12, 24. 1866.

Tisztelt Falk ur!

Ő Felsége a királyné meghagyásából van szerencsém Önnek Ő Felsége által nagy érdekkel olvasott könyvét köszönettel visszaküldeni. — Gyakran visszaemlékezik Ő Felsége a kellemes és tanulságos órákra, melyeket Önnek becses előadásai közben töltött és sokat emlegetjük Önnek tartalom- és szellemdus ötleteit. — Ő Felsége felette sajnálja, hogy jelenlegi állapota nem engedi Önt ezen órák folytatására felkérni. Ezen órák nem folytathatását én is igen sajnálom, mert boldogitó volt nekem azon tudat, hogy imádott urnőm a magyar nyelvben Öntől nyert oktatást, másrészt megvallom azt is: miszerint mindig örültem azon időnek, midőn önnek becses előadásait élvezhetém, habár csak közvetve is. — Isten Önnel és boldog ünnepeket kiván

őszinte tisztelője

Ferentzy Ida,

Ő Felsége Erzsébet királyné felolvasó hölgye.

minden költő szerelmes; éreztem, hogy nagy költő lett volna belőlem, ha születésem perczében szerelmes lettem volna valakibe. És mivel hogy költeményeimet éjjelenként gyártottam, hihetőleg azért uralgott oly kétes homály felettük.

Na de megjött az én boldogságom is. Nagybátyám előadá, hogy jó lesz igéretünkhöz képest Ilonkáékat meglátogatni.

— Nem jó volna urambátyám előbb egy kissé vadászni menni — mondám kitérőleg, nehogy eláruljam örömömet.

— Pokolba öcsém, most szép leányra megyünk vadászni s az nem hiszem, hogy oly könnyen akasztja magát tarisznyádra.

Elindultunk tehát s éppen délre érkeztünk oda. A család ebédnél ült. Negligében találtuk mindnyájukat. Ah! Akárki mit beszéljen: de a nők gyönyörűek negligében; még a nagymama is jól nézett ki, fején egy asztalkendővel.

Kellemes meglepetés volt ez a családra nézve s akarva, nem akarva, hozzá kellett látnunk az ebédhez.

Már három órára járt az idő, midőn bevégezve az ebédet, felkeltünk.

Öregem leendő anyósom s tiszteletbeli II-od anyósomat, a nagymamát szórakoztatá, mi meg Ilonkával a mellékszobába vonultunk.

Ő varrást vett kezébe s dolgozott, én meg segítettem neki nézni.

Hallgatagon ültem sokáig, lehet, hogy mert nagyon sokat ettem. Végre Ilona törte meg a csendet.

— Miért oly hallgatag? kérdé elpirulva.

— Ah! Ne kérdezze Nagysád! Akinek oly pokoli kinjai vannak, aki oly lángolóan szeret, lehet-e máskép? . . .

Ő ismét elpirult s lesütötte szemeit. Megragadtam kezeit, hogy ajkaimhoz vonjam.

Tű volt a kezében, mely mutató ujjamba feneklett.

— Juj! — orditottam gyöngéd hangon, melytől a szoba visszhangzott.

— Fáj-e nagyon? — kérdé Ilona szánalommal.

— Egy kissé! — szóltam osztalékos hangon, — de kegyed részvétele gyógyító ir sebemre.

Ez volt első szerelmem tragoediájának legvéresebb jelenete.

És ezen sebeknek köszönhetem további diadalomat, mert igy tul estem az első ütközeten.

Egész felbátorodva, letérdeltem Ilona előtt. (Előbb leteritém zsebkendőmet, mert ez volt utolsó fekete nadrágom, mely hasznavehető volt.) — Ilona Nagysád! én szeretem, nem, imádom kegyedet. Mondja, hogy viszontszeret, s én legboldogabb leszek vizben és szárazon, tüzben és légben! . . .

(Ezt az esküformát emlékszem egy katonai reglement-ban olvastam, mely szerint a bakát szokták felesketteni.)

Feleletet nem adhatott, mert épen akkor lépett be öregem leendő anyósommal. Tableaux!

Sápadt lettem erre, de mind hiába. Nagybátyám mosolyogva nézte a jelenetet s megnem állhatta, hogy ne mondja: „Lám, lám öcsém, nem megmondtam, hogy te lész a zsákmány?! Na de sebaj, ha a kisasszony megsebezte a szivét — mondá Ilona felé fordulva — ugy kegyednek kell azt meggyógyitani is.“

Ilona mélyen elpirult s nem szólt semmit. Aki pedig hallgat, az beleegyezik.

Igy tehát én lettem a legboldogabb halandó, birva az ő szerelmét.

Még az nap megtörtént eljegyzésünk s rá 6 hétre megültük a lakodalmat.

Ekkor tünt ki nagybátyám cselfogása.

Ugyanis feleségemnek nem volt semmi hozománya szépsége s jó nevelésén kivül. Öregem csalétkül hozta fel, hogy gazdagok; tudván, ha gazdag leányt veszek el, a pént hamarosan elfecséreljük, mig igy kénytelen leszek fáradni, hogy családomat fentarthassam s keresetemet megbecsülöm.

Azt azért megtette öregem, hogy részmre állást szerzett s az ő pártfogása folytán kineveztettem a kerületi járásbirósághoz „tiszteletbeli dijtalan gyakornok-jelöltté.“ mely állásban maradtam körül belől fél esztendeig, midőn is szorgalmam folytán előléptettek valóságos gyakornokká.

Igy esett meg az én házasságom, s valahányszor eszembe jut nagybátyám, áldom mindég emlékét, mert csak az ő fogásának köszönhetem boldogságomat.

KÖZGAZDASAG.

Vegyes közlemények.

— **Az uralkodó család arczképei és az áru-védjegyek.** Az aradi kereskedelmi- és iparkamara közhirré teszi, hogy Ő császári és apostoli királyi Felségének f. évi szeptemberhó 14-én kelt legfelőbb elhatározása alapján a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter, a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg elrendelte: 1-ször, hogy iparvédjegyek, melyek kizárólag Ő Felségeik vagy az uralkodó család tagjainak arczképeiből állanak, árúk megjelölésére nem alkalmazhatók. 2-szor. Olyan védjegyekhez, melyeken Ő Felségeiknek és az uralkodó család tagjainak arczképei nem kizárólag egyedül, hanem más jegyekkel kapcsolatban kivántatnak alkalmaztatni, használatba vételük előtt Ő Felsége legmagasabb engedélye szükséges, amely a m. kir. belügyminiszter (illetőleg a szlavon-horvát-dalmátországi bán) és a cs. kir. osztrák kereskedelmi minisztei egyetértésével a földmiveles, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter utján előzetesen kieszközlendő, 3-szor ezen rendelet 2-ik pontja alá eső védjegyek, melyeket tulajdonosaik eddig már jóhiszemüleg belajstromoztattak, a jelen intézkedés által érintetlenül maradnak.

Szeszüzlet.

(Szept 29.)

(B.) Készáru nagyban 28.25—28.50, kicsinyben 29.— hordó nélkül per 100 liter %.

Budapesti gabnatőzsde.

(Szept. 29.)

A forgalom 10,000 mm. Tavaszi buza 9.31—9.32, őszi buza 8.81—8.82, uj tengeri 6.27—6.29, tavaszi zab 6.62—6.62, őszi zab 6.17—6.18.

Budapest, szeptember 29. (Az „Aradi Közlöny“ eredeti távirata.) Az esti tőzsde zárlati árfolyamai: Magyar aranyjáradék 105.25, magyar papirjáradék 93.25, magyar hitelbank 286.25, osztrák hitelbank 276.90, London 125.65, Páris 49.65.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1886. évi szeptemberhó 29-én.

Magyar aranyjáradék 6 sz	—.—
Magyar aranyjáradék 4 sz	105.30
Magyar papirjáradék 5 sz	93.20
Magyar vasuti kölcsön	151.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1. kib.	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	127.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib	117.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	104.—
Magyar földtehermentesitési kötv. záradék	104.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	104.—
Temes-bánáti földtehermentesitési köt. zár.	104.—
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	104.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési köt.	104.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	99.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	120.75
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	124.75
Osztrák járadék papirban	83.75
Osztrák járadék ezüstben	84.60
Osztrák járadék aranyban	117.—
1860-iki osztrák államsorjegy	146.—
Osztrák-magyar bankrészvény	860.—
Magyar hitelbankrészvény	286.25
Osztrák hitelintézeti részvény	276.60
Cs. és kir. arany	5 94
Ezüst	—.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.95
Német brodalmi márka	61.55
London (3 havi váltókért)	125.65
20 markos	12.28

Felelős szerkesztő: **Hindy Árpád.**

Közlekedés.

		A vonat ind. Aradról		érk. Aradra	
Csabai vegyesvonat		regg.	6.20	d. u.	6.28
Budapesti személyvonat		d. u.	12.31	d. u.	4.10
„ vegyesvonat		este	9.17	regg.	5.45
Erdélyi vegyesvonat		regg.	6.15	este	8.42
„ személyvonat		d. u.	4.30	d. e.	11.45
Temesvári vegyesvonat		regg.	6.05	regg.	9.27
„ „		d. u.	5.48	este	8.10
Borossebesi vonat		regg.	6.25	regg.	9.28
„ „		d. u.	4.25	este	7.17
Szegedi személyvonat		regg.	4.30	regg.	8.14
„ „		d. u.	12.10	este	8.47
A radnai omnibusvonat		este	7.04	éjjel	10.38

Nyilttér.*)

Weidenfeld Bernát

földbérlő tudatja, hogy **lakását**

Uj-Panátról Világosra

helyezte át,

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

CONFECTIO

PROBST KÁROLY ÉS TÁRSAI

ezennel tisztelettel jelentik, hogy

női ruha és felöltő-készitő-osztályuknak

egy egész uj és a jelenlegi követelményeknek megfelelő irányt adtak, a mennyiben az eddigi viszonyt volt szabójukkal megszakitották és annak helyébe egy kitünő külföldi szakembert alkalmaztak, ki a külföldön és Bécsben a legelső szabómühelyek élén számos évek óta müködött.

Ezen uj előnyös berendezés, valamint a legjobb munkaerők alkalmazása által képesek vagyunk a legmagasabb igényeknek minden tekintetben megfelelni, s ugy szabás, mint kivitel tekintetében mérsékelt árak mellett becses vevőinknek a legtökéletesebbet nyujtani.

Egyszersmind van szerencsénk tudósitani, miszerint

őszi és téli divat-ujdonságaink, ugyszintén legujabb divatu felöltők

nagy választékban megérkeztek, s a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérve, magunkat ajánljuk.

Mély tisztelettel

PROBST KÁROLY ÉS TÁRSAI.

573—6.10

CONFECTIO

CACAO

69 és

CHOCOLADE

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

melyek az első bécsi konyhamüvészeti kiállitáson a legmagasabb dijjal, a kitüntetési oklevéllel lettek megjutalmazva, csak hatóságilag beiktatott védjegyünk és czégünk alatt valódiak. Kapható minden hirneves kereskedő urnál és csemegekereskedőnél, **Aradon**

ELIAS ARMIN urnál.

Vidékre postai utánvétellel küldetnek szét.

Victor Schmidt & Söhne,

cs. kir. orsz. enged. gyárosok.

Gyár és központi szétküldési hely: **Bécs, V. Alleegasse, Nr. 48. (a déli vasut mellett.)**

A „Széchenyi irodalmi intézet“

papir-, iró-, és rajzszerkereskedésében (főtér, Neuman-ház),

következő különlegességek kaphatók:

1. **Excelsior tolltartók,** előkészülékkel, hogy hosszabb ideig csak egyszer kell tentába mártani a tollat, 8 krtól 50 krig.
2. **Tollkülönlegességek,** rondirás, rasztrirozás, kottaléniázásra stb.
3. **Automatic-ironok,** melyek nyomásra ki és befelé mennek, egy drb 30 kr; diszes gyöngyház kiállitással 1.10—1.20-ig.
4. **Japáni papir,** (elszakithatlan) értékes okmányok felvételére, ive 4 krtól 10-ig
5. **Kiváló szép levélpapir,** 10—20—25—50—100 darab egy tokban, ugyanannyi boritékkal 10 krtól 2.50-ig.

Azonkivül bárminemü a papir-, iró- és rajzkereskedés szakmájába vágó tárgyak kaphatók, különösen **iskolai eszközök** sat.

A könnyvkötészethez szükséges

mindennemü kellékek

kaphatók.

Licitatiune minuenda.

Pentru edificarea scólei gr. or. romane din Siepreusiu, prin acésta se publica licitatiune minuenda care, se va tiné **la 30 Septemvrie a. c. st. n.,** in fatia locului.

Pretiul esclamatiunei va fi: 3700 fl. si 64,000 cárámidi gata, pe locul edificarei pretiuite in: 1152 fl. = 4852 fl.

Doritorii de a licita an adepune 10%-te a pretiului de esclamare ca cautiune.

Planul edificiului, conditiunile si alte informatiuni speciale, se pot vedé la oficiul parochial in Sepreusiu (Seprős.)

Siepreusiu, 19 Septemvrie n. 1886

in numele comitetului paroch.

Michael Sturza

presied. com. paroch.

606—3.3.

Wallfisch Ármin bank- és váltó-üzlete Aradon.

Bésvárosi

nyeremény-kölcsön igérvények,

huzása 1886. október 1-én.

Főnyeremény: 200000 frt

Ára 3 frt bélyeggel együtt.

Helyi papirok vétele és eladása.

Előlegek értékpapirokra és sorsjegyekre

a legjutányosabb feltételek mellett.

Kihuzott sorsjegyek és kötvények

beváltása és leszámitolása.

Idegen bankjegyek, szelvények, arany és ezüst pénzek beváltása.

Olasz

vörös kereszt-sorsjegyek,

huzása 1886. évi november 1-én.

Főnyeremény: 500000 Lire,

kapható a napi árfolyam szerint.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

589—3.3

Nyomatja és kiadja a „Széchenyi irodalmi intézet“ Aradon.